

S.A. "Den Elzent" - Eindschriftie
Jolanda van Doorn / 4 8 v - Mei 1985

Schoonmaak hard nodig.

In het vrouwenwerk in Veghel zijn twee stromingen te onderscheiden. Aan de ene kant groepen die werken vanuit een bepaalde achtergrond. Zij zijn aanhangers van het idee om vrouwen op gelijke voet te brengen met mannen. Zij deden activiteiten die gericht waren op bij-scholing, dit om de ontwikkeling van man en kinderen bij te houden, bijv. Engels, boekhouding en Moeder Mavo.

Aan de andere kant was er een stroming van vrouwen die ervan uitgaan dat zij zich vrij moeten kunnen ontwikkelen. Niet kijken naar "zijn we gelijk met mannen" maar werken aan je eigen bevrijding. Deze activiteiten kwamen veelal voort uit het welzijns-werk. Hier was ook een beroepskrachte op aangesteld en deze activiteiten werden door de gemeente gesubsidieerd en draaiden op "De Leesthoeve". Dit waren voornamelijk praat/thema groepen, handenarbeidgroepen, de V.O.S. (vrouwen oriënteren zich op de samenleving).

Deze twee stromingen werkten onafhankelijk van elkaar. Naast de praatgroepen van "De Leesthoeve" werden er activiteiten georganiseerd die als opstapje dienden, zoals handenarbeid- en naaigroepen (drempelverlagend). Door de grote vraag naar deze activiteiten ontstonden er vier verschillende praat- en themagroepen.

Deze groepen hebben in vijf jaar tijd veel Veghelse vrouwen bereikt. Doordat deze praatgroepen allen een zelfde karakter hadden. Als je een of meer van de praatgroepen had doorlopen, werd het tijd voor een andere soort activiteit. De vrouwen uit de praat- en themagroepen ontwikkelden een andere vraag naar activiteiten. De ervaringen die vrouwen hadden opgedaan in de groepen, wilden ze ook in praktijk brengen. Het werken in groepsverband werd verlaten. Men wilde meer individueel aan de slag, om de eigen capaciteiten verder te ontwikkelen.

Er kwam meer vraag naar doe-activiteiten zoals: een cursus zelfverdediging en er waren vrouwen die zelf spullen wilden gaan maken en verkopen (kleinschalig werk) en er was interesse in politieke scholing. Deze activiteiten vallen alle onder het vrouwenwerk omdat de specifieke invalshoek blijft bestaan om samen met andere vrouwen scholing te krijgen. Uitgaande van de ervaringen van de vrouw zelf. Dit was een duidelijke keuze van de vrouwen waar aan ze wilden werken. De gemeente zag deze manier van werken niet als emancipatorisch en wilde deze activiteiten dan ook niet subsidiëren. Er kon dus geen begeleiding aangetrokken worden. Het gevolg is geweest dat het vrouwenwerk bleef hangen in het werken met basisgroepen. Een vervolg was niet mogelijk want deze vrouwen moesten zelf hun cursussen, begeleiding en ruimte betalen en dit werd veel te duur.

Veel vrouwengroepen deden hun activiteiten op "De Leesthoeve". Dit is een buurthuis waaraan een beroepskrachte is verbonden voor het volwassenwerk met speciale aandacht voor emancipatie. "De Leesthoeve" heeft een belangrijke rol gespeeld bij het opstarten van emancipatie-activiteiten in Veghel. Dit is door vrijwilligsters op poten gezet. Na enige tijd is het vrouwenwerk in "De Leesthoeve" erg goed gaan lopen en werd er een beroepskrachte aangesteld. Er werd toen erg veel gewerkt met basisgroepen en hieruit

zijn de thema- en praatgroepen ontstaan.

Zoals eerder beschreven hebben deze groepen een paar jaar goed gedraaid. Helaas heeft het welzijnswerk de ontwikkeling die deze groepen doormaakten niet kunnen realiseren. Dit heeft een paar redenen:

- Er waren twee stromingen in het vrouwenwerk die lijnrecht tegenover elkaar stonden. Er is geprobeerd om tot een betere verstandhouding te komen, door maandelijks een overleg met alle bestaande vrouwengroepen in Veghel en omstreken te organiseren, genaamd de Vrouwenraad. Dit lukte maar beperkt. De uitgangspunten van deze twee groepen verschilden teveel om een eenheid te vormen ten opzichte van de gemeente.

- Deze groepen zagen elkaar als tegenstanders. Bij de vrouwen van "De Leesthoeve" was een duidelijke ontwikkeling aan de gang ten opzichte van hun activiteiten. Zij vervulden hierin een voortrekkingsfunctie. De ontwikkelingen op "De Leesthoeve" werden door de gemeente en door de andere vrouwengroepen als erg radicaal gezien.

De gemeente hield dit dan ook tegen door geen subsidie te geven. Het werd voor het welzijnswerk in Veghel onmogelijk gemaakt om een doorstroming te creëren naar een ander soort activiteit. Op een gegeven moment heeft "De Leesthoeve" het laten vallen. Het gevolg was dat de groepen uitelkaar vielen.

Nadat de gemeente, na de decentralisatie, het beheer over de emancipatiepot kreeg, ging zij ook haar eigen normen hanteren. Gezien het voorafgaande vallen alle "radicale" activiteiten buiten de subsidie. De gemeente ziet zich hierin ook gesteund door een aantal vrouwengroepen. Deze groepen vallen wel onder hun beleid waardoor een gezamenlijke stijd niet tot stand komt. Afzonderlijke aanvragen voor subsidie, waardoor groepen vrij snel tegenover elkaar komen te staan. De gemeente werkt dit in de hand en gebruikt dit en geeft activiteiten die ze niet zien zitten en kleine startende groepen geen kans.

Dit gaf grote verwarring bij de vrouwengroepen. Ze wisten niet meer wat wel of niet emancipatorisch was en wat er nog gesubsidieerd zou worden. Op aandringen van de vrouwengroepen is de gemeente in 1982 met een emancipatie-notitie gekomen en daarbij waren normen gemaakt voor subsidiëring. Uit de emancipatie-notitie blijkt dat de gemeente voortaan op de inhoud van activiteiten gaat beoordelen. Het gemeentebeleid ten aanzien van emancipatiebeleid

Om het emancipatiebeleid van de gemeente Veghel goed te belichten heb ik een samenvatting gemaakt van de emancipatie-notitie d.d. 14-12-1982.

Gezien het feit dat deze emancipatie-notitie in december 1982 is uitgekomen en het vrouwenhuis in juni 1982 gekraakt is vraag ik me af wat voor effect de kraak heeft gehad. De gemeente heeft een standpunt ingenomen, zonder op behoefte van vrouwen in te gaan. Uit de tekst van de emancipatie-notitie blijkt dat de gemeente een vrouwenhuis als niet gewenst acht. Tot slot vraag ik me zelf af of de gemeente deze emancipatie-notitie al hanteerde ten tijde van de kraak van het vrouwenhuis.

Inleiding

Reeds enkele jaren is bij de vaststelling van het programma voor emancipatieactiviteiten zowel vanuit vrouwengroepen als vanuit de raad aangedrongen op betere criteria voor de verdeling van de emancipatiegelden. In de discussies is steeds meer duidelijk geworden dat het niet alleen gaat om de financiële verdeling maar dat er ook een groeiende behoefte is aan een helder emancipatiebeleid. Er is besloten dat alle betrokkenen in de gelegenheid zouden worden gesteld om bouwstenen voor een emancipatiebeleid aan te dragen. B en W zouden hiermee dan rekening kunnen houden bij het opstellen van zo'n emancipatienotitie.

1. Uitgangspunten

Het gemeentelijk beleid is in zijn algemeenheid gericht op het bieden van zodanige voorwaarden aan de burgers, dat deze zich zoveel mogelijk kunnen ontplooiën. Uitgangspunt is het recht op gelijke mogelijkheden tot deelname van alle burgers aan de samenleving in al zijn verbanden. Ieder mens zal over gelijke mogelijkheden moeten kunnen beschikken om zich naar aanleg en voorkeur een zinvolle en gerechtvaardigde plaats in de maatschappij te verwerven.

Geconstateerd moet worden dat in onze maatschappij nog steeds formele ongelijkheden bestaan en diverse factoren leiden tot een systeem van maatschappelijk rolverdeling, waarbij individuen ongeacht hun aanleg en voorkeuren bepaalde rollen worden toebedacht en opgelegd. Er is sprake van een traditioneel bepaald patroon waarbij mannen de meer overheersende groep in de samenleving "behoren te zijn" en de vrouwen de meer ondergeschikte en volgzaam.

De gemeente zal gelet op het algemene uitgangspunt en gegeven de achterstandssituatie van de vrouw, waar mogelijk obstakels moeten wegnemen, stimulansen geven en voorwaarden scheppen om het emancipatieproces kansen te geven. De doelstellingen van het gemeentelijk beleid op dit terrein zijn:

- het doorbreken van rolbeperkingen voor vrouwen en mannen;
- het inhalen van achterstanden (bij vrouwen: in rechten, onderwijsniveau en maatschappelijke participatie (bij mannen: in de persoonlijke levenssfeer));
- bevorderen van waardering bij vrouwen en mannen van eigenschappen en activiteiten die traditioneel aan het vrouw- c.q. man-zijn gekoppeld worden.

Beleidsvoornemens

De gemeente onderscheid een vijftal voornemens die kort worden weergegeven. Ik zal de belangrijkste hier uitpikken.

Welzijnsvoorzieningen

In veel gezinnen is de zorg voor de kinderen vooral aan de vrouw toevertrouwd. In een aantal gevallen leidt dit tot een gebondenheid welke moeilijk te rijmen is met de behoefte om zich ook buiten het gezin te bewegen. Goede mogelijkheden voor kinderopvang (kindercrèche, overblijfmogelijkheid op scholen, kinderdagverblijf) kunnen hier een

oplossing bieden. De eerste verantwoordelijkheid voor initiatieven in deze behoort uitdrukkelijk bij de ouders te liggen. De gemeente zal alleen op afstand ondersteunend zijn.

De in het verleden ontwikkelde vrouwenactiviteiten hebben een behoefte aan ruimte aangetoond. Hoewel er stemmen zijn opgegaan voor een afzonderlijk vrouwencentrum is het gemeentebestuur hiervan geen voorstander. Het emancipatieproces heeft te maken met zowel mannen als vrouwen en heeft veel rakingsvlakken met allerlei andere facetten in onze samenleving. Daarom moet dit ruimtelijk niet centralistisch ingevuld worden, maar moeten vrouwenactiviteiten in samenhang met andere activiteiten georganiseerd worden. De gemeente kan wel ondersteunend optreden bij het zoeken naar goede en voldoende huisvesting voor de verschillende activiteiten.

Emancipatie-activiteiten

In de Tijdelijke Rijksbijdrageregeling Emancipatiewerk worden emancipatie-activiteiten omschreven als sociaal-culturele activiteiten die:

- de bewustwording bevorderen van individuen en/of groepen vrouwen met betrekking tot haar rol en positie;
- kunnen leiden tot doorbreking van rolbeperkingen voor vrouwen en mannen;
- gericht zijn op het veranderen van situaties waarin sprake is van een ongerechtvaardigd verschil in behandeling tussen mannen en vrouwen;
- gericht zijn op het veranderen van maatschappelijke structuren en verhoudingen, die belemmeringen en achterstanden voor vrouwen veroorzaken.

Het gemeentebestuur neemt deze algemeen geformuleerde criteria over om te bepalen welke activiteiten voor emancipatie-subsidie in aanmerking komen. Bij het daadwerkelijk toekennen van subsidie zal prioriteit verleend worden aan activiteiten:

1. ten behoeve van buitenlandse vrouwen;
2. die gericht zijn op vrouwen welke in het verleden door opvoeding, onderwijs en financiële mogelijkheden de minste kansen gehad hebben;
3. die emancipatie in een te bredere context plaatsen van rol doorbreking van man en vrouw;
4. gericht zijn op kadervorming ten behoeve van emancipatiewerk;
5. die begeleid worden door vrijwilligers.

In een deelsubsidieverordening "emancipatie-activiteiten" zullen nadere bepalingen, zoals kwaliteitseisen en subsidiënormen opgenomen worden als aanvulling op de Algemene Subsidieverordening Specifiek Welzijn.

SUBSIDIERING VAN EMANCIPATIE-ACTIVITEITEN

Zowel ten aanzien van het toepassen van de normen als het aanduiden van wat als emancipatorisch kan worden aangemerkt, zijn in de afgelopen jaren de nodige ervaringen opgedaan. Het is zinvol om deze ervaringen te betrekken bij het formuleren van de onderhavige verordening.

Op basis van het hiervoor gestelde zullen de volgende punten afzonderlijk worden behandeld:

- criteria teneinde te beoordelen welke activiteiten als emancipatorisch zijn aan te merken;
- op welke wijze is invulling te geven aan de prioriteitsstelling in relatie tot de subsidieverlening;
- normen voor het bepalen van de hoogte van het subsidie.

Wat is emancipatorisch?

Bij een nadere omschrijving van wat emancipatorisch is, dient duidelijk te zijn dat het in dit verband gaat om emancipatie in samenhang met het sociaal-cultureel werk.

Tot de emancipatie-activiteiten worden gerekend de plaatselijke sociaal-culturele activiteiten die:

1. de bewustwording van individuele en/of groepen vrouwen bevorderen met betrekking tot haar rol of positie;
2. kunnen leiden tot doorbreking van rolbeperkingen voor vrouwen en mannen;
3. gericht zijn op het veranderen van situaties waarin sprake is van een ongerechtvaardigd verschil en behandeling tussen mannen en vrouwen;
4. gericht zijn op het veranderen van maatschappelijke structuren en verhoudingen, die belemmeringen en achterstanden voor vrouwen veroorzaken.

Teneinde de betrokkenheid van de in dit kader belangrijke categorieën burgers te bevorderen, wordt bij de opzet en uitvoering van de emancipatie-activiteiten zoveel mogelijk ruimte geboden aan het eigen initiatief van diverse bestaande en nieuwe

emancipatiegroeperingen, waarbij elke groepering de mogelijkheid heeft om haar activiteiten in zelfgekozen kaders uit te voeren.

Deze omschrijving geeft de mogelijkheid tot ruimte interpretatie. Om te voorkomen dat nagenoeg elke activiteit die door of voor vrouwen wordt ontwikkeld als emancipatorisch is aan te merken is een nadere invulling noodzakelijk.

Als we emancipatie-activiteiten willen onderscheiden naar soort, zou dit als volgt kunnen geschieden:

a. Activiteiten gericht op veranderingen bij vrouwen zelf.

Dit zijn activiteiten met als doel het krijgen van inzicht in de oorzaken en gevolgen van de bestaande rolverdeling tussen vrouwen en mannen. Ze zijn vooral gericht op de deelnemers zelf.

Voorbeelden zijn: bijeenkomsten van praatgroepen, koffieochtenden, thema-bijeenkomsten. In deze sfeer liggen tevens activiteiten die te maken hebben met "opkomen voor jezelf", meedenken en meepraten op vergaderingen en inzichten in hoe de samenleving in elkaar zit.

b. Activiteiten gericht op veranderingen in de samenleving.

Bij deze activiteiten worden vooroordelen, vormen van discriminatie en regeling in onze maatschappij aan de orde gesteld die er de oorzaak van zijn dat vrouwen worden belemmerd in hun persoonlijke ontwikkeling, keuzevrijheid en kans op financiële onafhankelijkheid.

Enkele voorbeelden zijn: acties voor ouderschapsverlof, deeltijdbanen voor vrouwen en mannen, meer en betere kinderopvang, enz.

Naast het gestelde onder a en b zouden ook activiteiten, gericht op ondersteuning van vrouwen die betrokken zijn bij het opzetten of begeleiden van activiteiten als emancipatorisch kunnen worden aangemerkt.

Bij activiteiten welke gericht zijn op de bemiddelende of verzorgende rol van vrouwen danwel activiteiten welke politieke en/of recreatieve doelen hebben zal telkens kritisch moeten worden nagegaan in welke mate hieraan emancipatorische aspecten zijn verbonden. Dit geldt ook voor activiteiten waarbij emancipatie niet het centrale thema is.

Een bijzondere positie in deze wordt ingenomen door vrouwen uit minderheids-groepen. Zij hebben andere achtergronden en hebben te maken met andere problemen. Bij het onderdeel "prioriteitsstelling in relatie tot subsidieverlening" zal hierop nader worden ingegaan.

Prioriteitsstelling in relatie tot subsidieverlening.

In de door de raad vastgestelde emancipatie-notitie wordt gesteld dat bij het daadwerkelijk toekennen van subsidie prioriteit verleend wordt aan activiteiten:

1. ten behoeve van buitenlandse vrouwen;
2. die gericht zijn op vrouwen welke in het verleden door opvoeding, onderwijs en financiële mogelijkheden de minste kansen gehad hebben;
3. die emancipatie in een bredere context plaatsen van rol doorbreking van man en vrouw;

4. gericht zijn op kadervorming ten behoeve van emancipatiewerk;

5. die begeleid worden door vrijwilligers.

Zoals reeds eerder is opgemerkt hebben vrouwen uit culturele minderheidsgroepen andere achtergronden en hebben zij te maken met andere problemen. Teneinde een evenredige toedeling te bereiken van de beschikbare middelen zouden activiteiten die bij Nederlandse vrouwengroepen niet meer tot emancipatie-activiteiten worden gerekend bij een aanvraag van vrouwen uit minderheidsgroepen vanwege een mogelijk drempelverlagend effect wel als emancipatie-activiteiten gekwalificeerd kunnen worden.

Wordt dan niet gehandeld in strijd met de omschrijving van emancipatie-activiteiten zoals hiervoor is weergegeven? Naar onze mening is dit niet het geval. Indien de buitenlandse vrouw deelneemt aan een naaicursus of zwemlessen is niet het leren naaien of zwemmen als hoofddoel te beschouwen. Deze activiteiten leveren, gelet op de achtergronden van de buitenlandse vrouw, een daadwerkelijke bijdrage aan hun emancipatieproces.

Prioriteit 2 richt de aandacht op activiteiten op vrouwen die in het verleden door opvoeding en financiële mogelijkheden de minste kansen hebben gehad. Het gaat hierbij om de "kansarmen", vrouwen die in hun situatie met extra achterstanden te kampen hebben. Kansarmoede is een verschijnsel dat door alle sociale klassen heengaat. Voor deze groepen is extra aandacht nodig ook vanuit de sociaal-culturele invalshoek. Tot deze categorie kan o.a. het VOS-werk gerekend worden.

Het gestelde onder prioriteit 3, het plaatsen van emancipatie in een bredere context van rol doorbreking van man en vrouw omvat naar onze mening een breed scala van activiteiten. Wel dient hierbij in het oog gehouden te worden dat emancipatie het centrale thema is bij deze activiteiten.

Wij zijn van mening dat voorshands met de de prioriteitsindeling 1, 2 en 3 zou moeten worden volstaan. De prioriteiten 4 en 5 genoemd in de emancipatie-notitie, respectievelijk gericht op kadervorming en vrijwilligersbegeleiding, zouden op een andere wijze tot uitdrukking kunnen worden gebracht. Het accent op kadervorming is verweven in de omschrijving van het begrip emancipatie-activiteiten. De nadruk op de begeleiding door vrijwilligers zouden wij willen verbinden aan prioriteit 3: "Activiteiten die emancipatie in een bredere context plaatsen van rol doorbreking van man en vrouw en die worden begeleid door vrijwilligers".

Het toepassen van de subsidiënormen dient ons inziens mede afhankelijk te zijn van de prioriteit die aan een activiteit wordt toegekend. Heeft een activiteit een hoge prioriteit dan zou in principe in beperkte mate afwijking van de normen mogelijk moeten zijn. Het is dan echter wel zaak dat er een nauwe relatie bestaat tussen prioriteitsstelling en subsidiënormering. Bij de jaarlijkse beoordeling van de subsidieaanvragen zal deze relatie duidelijk tot uitdrukking moeten komen. Ook zullen daarbij de prioriteiten zelf op hun actualiteit beoordeeld moeten worden. Normen voor het bepalen van de hoogte van het subsidie.

Bij de vaststelling van de emancipatie-notitie heeft de raad tevens besloten enkele subsidiënormen in het leven te roepen. Deze normen luiden als volgt:

- Voor een groepsactiviteit wordt uitgegaan van een gemiddeld aantal deelnemers van 12

en een minimum aantal van 10.

- Begeleidingskosten van groepen zijn voor 100% subsidiabel tot een maximum van 1 begeleidster per groepsactiviteit van 2 uur à f 25,-- per uur.
- Huisvestingskosten zijn voor 100% subsidiabel.
- De kosten van kinderopvang tijdens de activiteiten zijn voor 100% subsidiabel tot een maximum van f 25,-- per twee uur opvang voor minimaal 5 en maximaal 15 kinderen.
- Voor de uitvoeringskosten van de activiteiten wordt een afkoopsom vastgesteld. Daarbij wordt voor gastdocenten uitgegaan van een vergoeding van f 75,-- inclusief reiskosten. Voor de reiskosten van deelnemers binnen de gemeente wordt geen vergoeding verstrekt.
- Op de subsidiabele kosten wordt in mindering gebracht:
 - a. een deelnemersbijdrage van f 2,50 per bijeenkomst;
 - b. een bijdrage voor kinderopvang van f 1,-- per kind per bijeenkomst.

De norm m.b.t. de groepsactiviteiten zouden wij willen rekenen tot de voorwaarden om voor subsidie in aanmerking te kunnen komen.

Tenslotte willen wij nog stil staan bij de vraag in hoeverre subsidienormen voor de instellingen die subsidie ontvangen bij het uitvoeren van de activiteiten een bindend karakter hebben. In het verleden is meerdere malen van gemeentezijde verklaard dat de normen slechts dienen voor het kunnen bepalen van het subsidie, niet als richtlijnen waaraan men zich dient te houden, bij het uitvoeren van activiteiten.

Hierover willen wij het volgende opmerken.

Mede gelet op de ervaringen van de afgelopen jaren is het aan te bevelen dat vanaf het moment dat de verordening is ingevoerd gewerkt wordt op basis van genoemde werkprogramma's en begrotingen.

REACTIE OP DE EMANCIPATIE-NOTITIE

Bij de emancipatie-notitie heb ik 4 punten waarop ik ernstig bezwaar heb.

Ten eerste: Uitgaande van de prioriteitsstelling van de gemeente is duidelijk dat ze een keuze maken voor de basisgroepen. Nu is hier niets op tegen maar de gevorderde groepen vallen door deze keuze buiten de subsidiepot. Activiteiten zoals bijvoorbeeld dramatische expressie of een cursus politieke vorming wordt niet als emancipatorisch gezien waardoor ze buiten de subsidie vallen. De gemeente bepaald tot hoever de ontwikkeling van vrouwen mag gaan. Hoewel de gemeente zegt vrouwen meer kans te willen geven blijkt dat de emancipatie-notitie niet is afgestemd op de praktijk, zie schoonmaak hard nodig. Er wordt aan de vrouwen zelf niets gevraagd.

Ten tweede: Opvallend is dat, hoewel het vrouwenhuis in oprichting in onderhandeling was met de gemeente, zij in hun emancipatie-notitie schrijven dat ze van een vrouwenhuis geen voorstander is. Dit terwijl ze wel toegeven dat de behoefte aan ruimte is aangetoond.

Het is voor mij duidelijk dat de gemeente alleen maar aan geld denkt. Bovendien heeft de gemeente niet eens het fatsoen gehad om het vrouwenhuis een emancipatie-notitie te geven. Ze hebben dit doelbewust verzwegen.

Ten derde: De werkprogramma's werden door de gemeente als basis gezien om subsidie te krijgen. Het is duidelijk dat de gemeente greep wil krijgen op het inhoudelijke van vrouwengroepen. De gemeente bepaald welke activiteiten wel of niet kunnen. De groep heeft hier geen keuze meer in. Het wordt moeilijk om de inhoud af te stemmen op de doelgroep. Nog een nadeel is dat door deze werkwijze de gemeente een ideale mogelijkheid heeft om te bezuinigen. Alle dure activiteiten kunnen worden geschrapt onder het mom dat ze niet emancipatorisch zijn.

Ten vierde: De eigen bijdrage die vrouwen moeten betalen voor een activiteit en voor kinderopvang is als je met basisgroepen werkt in strijd met de opvatting van de gemeente dat activiteiten drempelverlagend moeten zijn. Bovendien vallen volgens de subsidienormen van de gemeente kleine groepen buiten de subsidie. Hier is geen rekening gehouden met een opstartfase.

Ik vond het goed dat een groepje vrouwen de keus maakte voor een vrouwenhuis. We liepen telkens tegen dezelfde problemen aan, aan de ene kant geen geld en geen ruimte omdat de gemeente niet mee wilde werken, aan de andere kant wilde ik ook mogelijkheden om individueel te werken en een goed vervolg op de bestaande vrouwengroepen creëren.

Deze tendens was er ook binnen deze groepen. Veel vrouwen realiseerden zich dat het vrouwenhuis anders zou doodbloeden. Ik zag binnen een vrouwenhuis ook mogelijkheden voor een ander soort activiteit zoals: doe-activiteiten. De nieuwe trent in het vrouwenwerk. Veel praatgroepen hadden hun tijd gehad. Dit zouden we de gemeente duidelijk moeten maken want zij zien doe-activiteiten als "niet emancipatorisch". Het heeft niets te maken met de bewustwording van de vrouw en de man. Omdat wij er een andere zienswijze op na houden dan de gemeente en omdat we daarom nooit geen subsidie zouden krijgen hebben we besloten om te gaan kraken.

CONCLUSIE

De gemeente is mijns inziens niet bereid om voldoende subsidie voor emancipatie uit te trekken. Alleen de huisvestingskosten zijn honderd procent subsidiabel. Voor alle andere dingen zoals kinderopvang en begeleiding moet een eigen bijdrage betaald worden. Een simpel rekensommetje leert ons dan dat de activiteiten zichzelf bedruipen. Dit kost de gemeente bijna niks.

In het vrouwenwerk in Veghel zijn twee stromingen te onderscheiden nl. een groep vrouwen die zich met emancipatie bezighoudt en een groep die meer feministisch willen werken. De eerste groep is nog bezig met het bewustwordingsproces, terwijl de tweede groep al meer naar buiten wil treden. Door deze onderlinge verschillen is er weinig begrip voor elkaar en is men zeker niet toe aan samenwerking.

In "Schoonmaak hard nodig" van mijn scriptie heb ik de ontwikkelingen van het vrouwenwerk in Veghel beschreven. Het boek "Er is een land waar vrouwen willen wonen" van Joke Smit behandelt belangrijke onderwerpen die met emancipatie van vrouwen te maken hebben. Onderwerpen die mij erg aanspraken in haar boek zijn: Wat is mogelijk na de praatgroep, de politieke beperkingen van het goede hart en hoe moeten we verder met de Vrouwenbeweging? Ik wil deze drie onderwerpen wat nader toelichten omdat zij belangrijke dingen naar voren brengt die wij zelf in het vrouwenwerk in Veghel ook tegengekomen zijn.

Wat is mogelijk na de praatgroep? Joke Smit beschrijft in haar boek het bewustwordingsproces. Hoe kun je ervaringen, in de praatgroep opgedaan, benutten wanneer je vervolgens als feministe de maatschappij weer binnentreedt? Haar antwoord hierop is actie voeren, proberen de kracht die we in de praatgroep hebben verzameld te versterken en aan de buitenwereld te laten zien. Dit doel wat ik zelf heel erg belangrijk vind hebben we bij het vrouwenwerk in Veghel niet helemaal kunnen bereiken doordat we tegenstand ondervonden van andere bestaande vrouwengroepen en gemeente.

Wat kan hiervan de reden zijn? De meest radicale groep in Veghel, de kraakgroep, heeft daadwerkelijk actie gevoerd. Dit actiepunt werd door de meerderheid niet herkend. We zijn waarschijnlijk niet dicht genoeg bij huis begonnen, hebben te hoog gegrepen. We hadden te weinig achterban omdat veel vrouwen in Veghel het "nivo" van actievoeren nog niet bereikt hadden.

Het bewustwordingsproces zelf hield hun meer bezig, de politieke beperkingen van het goede hart. Joke Smit beschrijft in haar boek dat vrouwen te weinig greep kunnen krijgen op het beleid. Dit gebrek van vrouwen is structureel bepaald, de meeste vrouwen staan in de maatschappij aan de kant.

Het vrouwenwerk in Veghel heeft inderdaad weinig invloed op het beleid. Toen vrouwen er aan toe waren cursussen te gaan volgen in politieke vorming, zelfverdediging, kleine bedrijfjes opzetten enz. werd dit door de gemeente in de kiem gesmoord. Doordat gemeente de macht hebben vast te stellen wat emancipatorisch is en zodoende wel of geen geld beschikbaar stellen zullen er nauwelijks nieuwe ontwikkelingen in het vrouwenwerk op kunnen treden.

Hoe moeten we verder met de vrouwenbeweging? In heel het boek van Joke Smit komt tot uiting hoe belangrijk zij het vindt dat vrouwen hun krachten bundelen. Samen staan we sterk. In Veghel was er tijdens de kraak weinig sprake van goede samenwerking tussen verschillende vrouwengroepen. Doordat er door enkele vrouwen gekraakt werd is er echter weer een nieuwe dialoog ontstaan.

De vrouwengroepen zijn weer met elkaar in contact gekomen, er is zeer uitgebreid gediscussieerd. Momenteel is het zelfs zo ver dat alle vrouwengroepen afgevaardigd zijn in de vrouwenraad. Er kunnen nu gezamenlijke activiteiten georganiseerd worden, waardoor de solidariteit groeiende is.

GEKRAAK

Anti-Kraakwet.

Vooraf

Met deze leegstandwet wordt leegstand gelegaliseerd en niet bestreden, kraken wordt onmogelijk gemaakt en bovendien strafbaar gesteld. Leegstaande woningen en gebouwen kunnen niet of nauwelijks worden gevorderd. Door de invoering van de mogelijkheid van tijdelijke verhuur wordt woningzoekenden de huurbescherming afgenomen.

Dat is in het kort het karakter van de leegstandwet die dit voorjaar door de Eerste en Tweede Kamer is aangenomen. Een wet die niet zal werken ten behoeve van woningzoekenden maar ten gunste van eigenaars en speculanten. De naam leegstandwet is dan ook misleidend, het is in feite een anti-kraakwet.

Bovendien wordt met deze wet de leegstand versluierd. Leegstaande woningen van eigenaar/bewoners, nieuwe koopwoningen en sloop- en renovatiewoningen kunnen tijdelijk worden verhuurd. In feite staan ze leeg, maar de leegstand wordt toegedekt door tijdelijke bewoning. Woningzoekenden dekken het speculatierisico van bouw-ondernemers en zorgen ervoor dat de prijzen van koopwoningen op een hoog niveau kunnen blijven. De leegstand wordt betaald.

LEEGSTANDWET

Wat houdt de leegstandwet is.

Toelichting en commentaar

De titel van de wet "Leegstandwet" en de considerans van de wet ("dat het wenselijk is regelen te stellen ter bestrijding van ongerechtvaardigde leegstand") suggereren dat iets aan de leegstand wordt gedaan: het tegendeel is het geval. Leegstand wordt geregistreerd en beschermd, kraken wordt onmogelijk gemaakt en strafbaar gesteld. Van belangenafweging is in deze wet bij vordering tot ontruiming geen sprake meer. Wanneer een eigenaar daarom vraagt moeten de burgemeester en de rechter opdracht geven tot ontruiming.

De leegstandwet bestaat uit acht hoofdstukken.

Hierna zullen we per hoofdstuk de tekst van de wet toelichten.

DEFINITIES

Dit hoofdstuk geeft de definities van o.a. woning, gebouw en leegstaan.

Onder woning wordt verstaan een zelfstandige woning: onzelfstandige woonruimte, kamers dus, vallen niet onder de werking van de leegstandwet, de gebruikte definitie voor gebouwen is beperkt.

Opslag- en produktieruimten vallen buiten de definitie van art. 1b van de wet.

Dat betekent dat deze leegstaande gebouwen niet behoeven te worden leeggemeld in het leegstandregister en dat B en W na 5 maanden niet behoeven te besluiten over het al dan niet vorderen van deze gebouwen. Dit betekent eveneens dat krakers van deze gebouwen niet strafbaar zijn maar wel via een civielrechtelijke procedure tot ontruiming kunnen worden gedwongen. Een jaar na invoering van de leegstandwet kunnen de krakers door de eigenaar bovendien anoniem worden gedagvaard in een verzoek tot ontruiming bij de rechter.

Wel kan het gebouw, ook al staat het niet in het leegstandregister ingeschreven, door B en W worden gevorderd.

Het gevolg hiervan kan zijn dat een eigenaar zal proberen zijn gebouw toch in te schrijven in het leegstandregister, met als argument dat het wel voldoet aan de definitie omdat het bijvoorbeeld in het verleden als woonruimte gebruikt is of het deze bestemming heeft gehad, of omdat het volgens hem geschikt gemaakt zou kunnen worden voor bewoning. Daarmee krijgt hij namelijk anti-kraakbescherming. B en W worden dan wel gedwongen na 5 maanden te beslissen over vordering, maar vanwege de ontbrekende financiële regeling heeft een eigenaar hiervan weinig te vrezen.

De definitie "leegstaan" houdt in dat de woning "feitelijk" in gebruik moet zijn, anders is er sprake van leegstaan. Wanneer een eigenaar alleen een huurovereenkomst afsluit met bijvoorbeeld een stroman en de woning wordt niet bewoond, dan staat deze voor de leegstandwet leeg. Dat kan natuurlijk leiden tot vele interpretatieverschillen over de feitelijke situatie, zoals ook momenteel al gebeurt. Volgens de wet wordt ook een gekraakt pand beschouwd als leegstaand en moet (kan) dus worden leeggemeld.

HET LEEGSTANDREGISTER

Elke gemeente wordt verplicht een leegstandregister bij te houden. Hoe het leegstandregister er precies uit komt te zien, op welke formulieren leegstand moet worden gemeld, welke gegevens erin worden opgenomen, zal alsnog door de minister worden voorgeschreven voordat de wet in werking treedt. Daarover is nu langdurig overleg met de VNG.

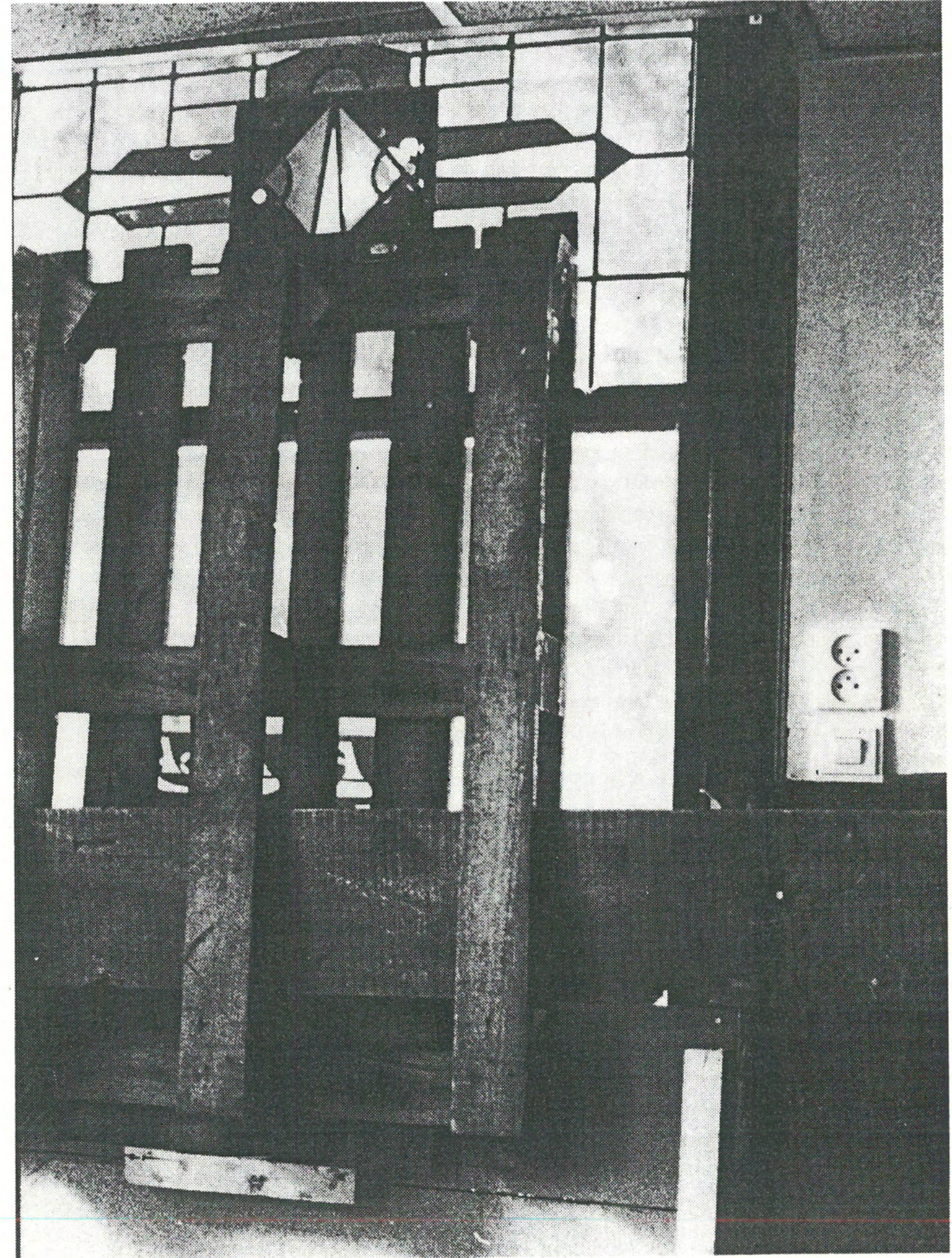
- Alle woningen en gebouwen die voldoen aan de definities van art. 1 van de wet moeten worden leeggemeld, ongeacht de huur- of koopprijs
- de termijn van leegmelding is maximaal één maand, maar kan door het gemeentebestuur ook worden verkort tot bijvoorbeeld 2 x 24 uur of "onverwijld". Dit moet dan wel op een andere regeling worden gebaseerd (de woonruimteverordening of een leegstandsverordening). Bij deze verkorte leegmeldingstermijn geldt niet de strafsanctie van de leegstandwet, maar van de betreffende verordening.
- in de geldende woonruimtetwet worden boetes van 5000 tot 10000 gulden genoemd bij overtreden van de bepalingen bij niet-leegmelden. Voor zover bekend is echter de hoogst opgelegde boete in dit verband 750 gulden. Van hechtenis was nooit sprake. In dat licht moeten ook de straf- en boetebepalingen in artikel 6 (ten hoogste 4 weken of boete tot 25.000 gulden) worden gezien.
- uit vrees voor "misbruik" is het leegstandregister nog wel openbaar, maar niet meer vrij ter inzage. Nu moet voor informatie over elke woning en elk gebouw afzonderlijk leges worden betaald zoals bij het kadaster en het bevolkingsregister.

- wie kan leegstand melden? Dit kan zowel gebeuren door de eigenaar van de leegstande of leegkomende woning of het gebouw, maar eveneens door "burgers": zij kunnen aan het gemeentebestuur leegstand melden, waarna B en W kunnen besluiten deze in het leegstandregister op te nemen. Het gemeentebestuur kan ook zelf, bij controle gebleken leegstand, woningen en gebouwen in het leegstandregister opnemen. Let op: door de opname in het leegstandregister, op wiens initiatief dan ook, verkrijgt de eigenaar van het betreffende pand daarmee anti-kraakbescherming en de mogelijkheid van tijdelijke verhuur.
- tot nog toe is onduidelijk of vergunning verlening voor tijdelijke verhuur (max. huur, periode) in het leegstandregister of in een apart register wordt opgenomen.
- onduidelijk is bovendien bij verlening van vergunning voor tijdelijke verhuur, het pand bijvoorbeeld 2 à 3 jaar in het leegstandregister blijft ingeschreven en daarmee beschermd tegen kraken, ook wanneer niet tot werkelijke tijdelijke verhuur wordt overgegaan.
- de strafbepalingen met betrekking tot krakers en de anonieme ontruimingsmogelijkheid via de burgemeester, gelden alleen voor ingeschreven panden. Na een jaar leegstand waarin niet tot vordering is overgegaan, kunnen B en W de inschrijving in het leegstandregister doorhalen. Dit besluit tot schrappen uit het leegstandregister dient met redenen te worden omkleed. Let op: B en W zijn bevoegd en niet verplicht de inschrijving het leegstandregister te schrappen. Wanneer een pand gekraakt wordt nadat het uit het leegstandregister is geschrapt, staat de eigenaar echter nog de civielrechtelijke weg via een kort geding open om het pand te laten ontruimen.

HET VORDEREN

In dit hoofdstuk wordt het vorderen van leegstaande woningen en gebouwen behandeld. Van alle leegstaande woningen en gebouwen die in het leegstandregister staan ingeschreven, moeten B en W na 5 maanden leegstand beslissen over vordering. Volgens de wet kunnen zij slechts om gewichtige redenen afzien van vordering. In praktijk zullen alleen de goedkopere huurwoningen gevorderd kunnen worden: duurdere huurwoningen, koopwoningen en gebouwen zullen niet of nauwelijks in aanmerking komen omdat het gemeenten aan financiële mogelijkheden ontbreekt exploitatiekort bij vordering aan te vullen. Dit exploitatiekort kan namelijk ontstaan doordat de gemeente het verschil moet bijpassen tussen het huurbedrag dat de ingevorderde (degene voor wie de woning gevorderd is) kan betalen en de vergoeding die de gemeente aan de eigenaar van de gevorderde woning of het gebouw moet voldoen. Wanneer een gevorderd gebouw voor bewoning geschikt gemaakt moet worden moeten hiervoor de bestaande subsidieregelingen worden gebruikt: dat betekent dat de regeling voor woningverbetering of de zogenaamde HAT-regeling moet worden toegepast. Het gemeentebestuur moet echter eerst proberen het gebouw tegen een redelijke prijs aan te kopen of te huren. Wanneer een gemeentebestuur tot vordering en verbouw wil overgaan, moet het plan met de kostenraming eerst door de minister worden goedgekeurd. De verbouw binnen de HAT-regeling (tot van Dam-eenheden) is het afgelopen jaar verder ingezakt, met name vanwege de hoge kosten die hiermee gemoeid zijn. We moeten ervan uitgaan dat de bestaande subsidieregelingen hiervoor geen oplossing kunnen bieden. Daarbij moet voorts nog worden bedacht dat een mogelijk exploitatiekort gedurende de

vorderingsperiode voor de helft door het rijk en het resterende deel door de gemeente betaald moet worden. Het zal duidelijk zijn dat voor gemeenten en het rijk deze overweging al snel tot de gewichtige redenen zal behoren om maar af te zien van vordering.

Enige wijzigingen ten aanzien van vorderen:

- voor het vorderen gelden niet meer als maxima de huur- en de kooprijsgrens van de Woonruimtetwet / woonruimtebeschikking 1974

- voor de vordering is het niet meer noodzakelijk dat voor een met naam te noemen woningzoekende wordt gevorderd. Vorderen kan nu plaatsvinden voor de "woningzoekenden in de gemeente".

- de bestaande vorderingscommissies, die het gemeentebestuur moeten adviseren over de vordering, vervallen. Daarmee verdwijnt een deel van de bestaande beroepsmogelijkheden voor de eigenaar. Volgens de leegstandwet kan de eigenaar wel tegen vordering in beroep gaan bij de Raad van State (de zogenaamde AROB-procedure).

De afdeling Rechtspraak van de Raad van State die de beroepen behandelt, is echter nu al overbelast en het is de vraag of in de praktijk de termijn van uitspraak van 2 maanden kan worden gerealiseerd.

Woningzoekenden of organisaties van woningzoekenden kunnen B en W vragen om vordering of in beroep gaan tegen het besluit van B en W om niet te vorderen. Het is daarbij nog onduidelijk of beroep van een individuele woningzoekende wordt geaccepteerd, behalve wanneer hem toezeggingen zijn gedaan rond de te vorderen woning. Voor een organisatie die zich statutair heeft belast op te komen voor de belangen van de woningzoekenden, plaatselijk, regionaal of landelijk (zoals de LOBH), lijkt die mogelijkheid wel te bestaan. Minister de Ruiter heeft het beroepsrecht voor individuele woningzoekenden niet in de leegstandwet willen opnemen, onder het mom van een te verwachten veelheid aan beroepsprocedures. Hiertoe ingediende amendementen zijn niet aangenomen. Wanneer een woning of gebouw is gevorderd wordt deze toegewezen aan een woningzoekende of groep woningzoekenden. Tegen dit toewijzingsbesluit is geen beroep mogelijk: niet bij de burgerlijke rechter, nog bij de Raad van State. Eigenaren kunnen daarmee een vordering en toewijzing niet frustreren, maar ook woningzoekenden, kraakgroepen die het door hen bewoonde pand na vordering aan een andere (groep) woningzoekenden zien toegewezen, ontbreekt de beroepsmogelijkheid eveneens.

ONTRUIMINGEN

De leegstandwet blijkt een echte anti-kraakwet wanneer we zien welke bepalingen en maatregelen zijn opgenomen in de wet om krakers uit een woning of gebouw te krijgen.

- De eigenaar van een gekraakt pand dat in het leegstandregister staat ingeschreven, kan de burgemeester verzoeken het pand te laten ontruimen wanneer de bewoners dat op zijn vordering weigeren. De burgemeester is dan verplicht na een door hem te bepalen termijn het pand te laten ontruimen, zo nodig met behulp van de politie/ME. De eigenaar en de burgemeester doen dit zonder dat de namen van de bewoners bekend behoeven te zijn (dus anoniem ontruimen).

- Woningen en gebouwen die niet of niet meer in het leegstandregister staan ingeschreven vallen dus buiten deze ontruimingsmogelijkheid via de burgemeester. Wel blijft voor de eigenaar de weg via de burgerlijke rechter (kort geding) openstaan.

- We kunnen hierbij de volgende 6 mogelijkheden onderscheiden:

1. voordat de max. termijn voor leegmelding is verstreken wordt de woning/het gebouw gekraakt
2. de inschrijvingstermijn is verstreken, de woning/het gebouw is niet leeggemeld en wordt daarna gekraakt
3. de inschrijvingstermijn is verstreken, de woning/het gebouw is niet leeggemeld wordt daarna gekraakt, vervolgens schrijft de eigenaar alsnog het pand in het leegstandregister in
4. de inschrijvingstermijn is verstreken, de woning/het gebouw is niet leeggemeld, de eigenaar schrijft te laat in, daarna wordt het pand gekraakt
5. de inschrijvingstermijn is verstreken, de woning/het gebouw is niet leeggemeld het pand wordt gekraakt, daarna schrijft de gemeente de woning/het gebouw ambtshalve in
6. als 5. de woning/het gebouw wordt echter na de ambtshalve inschrijving gekraakt.

In alle andere gevallen kan de eigenaar toch overgaan tot anonieme dagvaarding en vordert ontruiming in een civielrechtelijke procedure door middel van kort geding en staan de krakers ook op straat. Je ziet: voor huiseigenaren is aan alles gedacht, wat dat betreft is de wet waterdicht.

- De bewoners van het pand, krakers en eventueel "bezoekers" en pers, dus alle aanwezigen die weigeren het pand te verlaten op vordering van burgemeester, kunnen worden gestraft met een geldboete tot 500 gulden.

Dit betekent een ernstige verslechtering vergeleken met de huidige situatie: de burgemeester krijgt nu een ontruimingsplicht, terwijl hij op grond van art. 23 woonruimtetwet een ontruimingsbevoegdheid had. Hij kon de noodzaak en de wenselijkheid van de ontruiming beoordelen. Daarvan is nu geen sprake meer.

- Wel bestaat de mogelijkheid van AROB-beroep tegen een ontruimingsbevel van de burgemeester. Hierbij lijkt de enige mogelijkheid dat de AROB-rechter zich uitspreekt over de lengte van de termijn van ontruiming die de burgemeester heeft bepaald: afwegingen over al dan niet ontruimen staat de wet niet toe.

- Krakers die kunnen aantonen het door hen bewoonde pand vóór 1 februari 1981 te hebben gekraakt en het sindsdien onafgebroken bewonen, vallen buiten de strafbepalingen van de leegstandwet. Wel kunnen zij door de eigenaar in kort geding gedagvaard worden, één jaar na invoering van de leegstandwet ook anoniem.

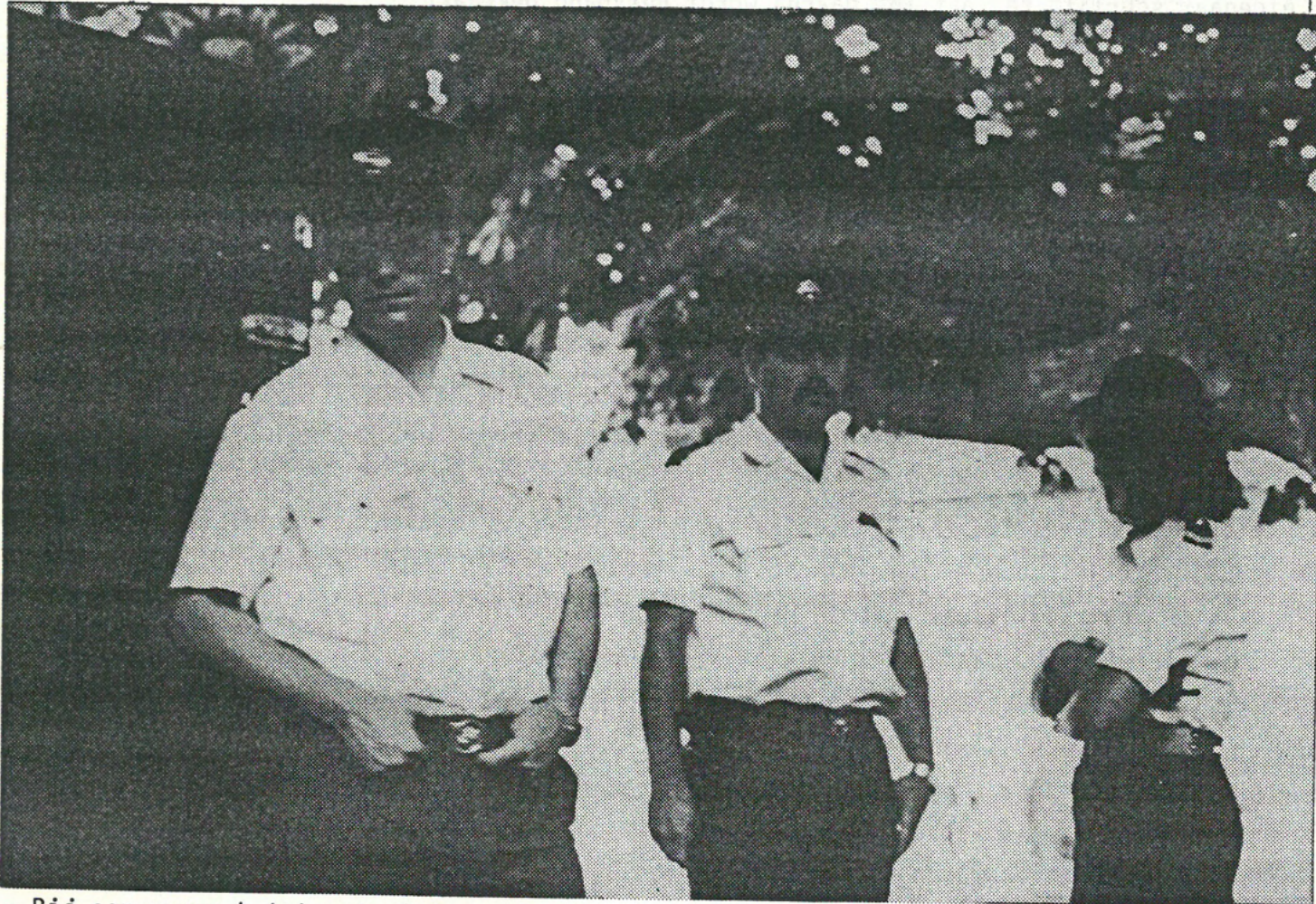
Bedacht moet worden dat het vakk moeilijk is aan te tonen dat tenminste één van de bewoners in het gekraakte pand woont sinds februari 1981. De overige bewoners vallen daarmee ook buiten de strafbepaling.

Anonieme dagvaarding:

- Eén jaar na de invoering van de leegstandwet wordt het voor eigenaars bovendien mogelijk de bewoners van zijn gekraakte pand anoniem te dagvaarden. Door een aantal rechters wordt anonieme dagvaarding overigens nu reeds acceptabel gevonden.

- Wanneer een eigenaar een gekraakt pand via een kort geding wil laten ontruimen, moet hij daarvoor de naam van tenminste één van de krakers hebben. Wanneer hij ook het vonnis ten aanzien van de andere bewoners van het pand wil laten gelden, dan moet hij bovendien

aannemelijk maken dat de betreffende persoon aan de kraakactie heeft deelgenomen. In artikel 18 van de leegstandwet wordt nu bepaald dat de naam en de woonplaats van de kraaker(s) ten behoeve van een civielrechtelijke procedure niet meer noodzakelijk zijn. Wel moeten volgens de wet pogingen daartoe worden ondernomen door de eigenaar. Wanneer deze "in redelijkheid niet meer kunnen worden achterhaald" is anoniem dagvaarden toegestaan. Het is niet te verwachten dat deze vage formulering (wat is redelijk?) enige beperkend effect zal hebben. De anonieme dagvaardingsmogelijkheid gaat zoals al eerder aangegeven één jaar na invoering van de wet in.

- Bij een verzoek tot ontruiming, wint de rechter eerst informatie in tenzij dit onver- enigbaar is met het belang van de eigenaar bij het college van B en W van de gemeente waar het pand is gelegen, alvorens eventueel tot ontruiming te besluiten. Hij is dus verplicht eerst B en W te horen in verband met de ontruimingstermijn die in acht genomen moet worden. Het al dan niet ontruimen staat hierbij niet ter discussie, slechts de termijn van ontruiming. Van belang hierbij is dat deze termijn zodanig kan worden vastgesteld dat B en W in deze periode de vorderingsprocedure kunnen voltooien. De wet noemt geen maximumtermijn.

--Voorts kan de rechter bepalen dat een vonnis tot ontruiming tot een jaar na de dag waarop het vonnis ten uitvoer mag worden gelegd, geldig blijft. Het pand kan dus met hetzelfde vonnis in één jaar meerdere malen worden ontruimd.

--Op het laatste moment is in de leegstandwet, zonder dat de Kamer daarom had gevraagd, artikel 12 lid 4 opgenomen waarmee de politie de bevoegdheid krijgt het huisrecht van bewoners te doorbreken onder het mom van verdenking van art. 12 lid 1: het kraken van een pand en niet ontruimen op verzoek van de eigenaar.

ANONIEME DAGVAARDING

Artikel 18 van de leegstandwet maakt anonieme dagvaarding en anonieme vordering tot ontruiming mogelijk door een wijziging van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering. Tevens wordt bepaald op welke wijze (door middel van brief en advertentie in een plaatselijk of landelijk dagblad het deurwaardersexploït met een vordering tot ontruiming moet worden uitgebracht. Bij de griffie van het gerecht is tevens gedurende 3 maanden een afschrift van het exploït kosteloos in te zien door belanghebbenden (zie ook op het kraakpad).

Tijdens de behandeling van de wet is overigens in de Tweede Kamer duidelijk gesteld, dat de leegstandwet aan de politie geen ontruimingsbevoegdheid verleent, ook niet in geval van "heterdaad".

TIJDELIJKE VERHUUR

In de derde nota van wijzigingen van de leegstandwet werd door de regering een nieuw hoofdstuk over de tijdelijke verhuur toegevoegd. Na veel aandringen en discussies zijn, in tegenstelling tot het oorspronkelijke ontwerp, de meeste huurwoningen buiten het wetsvoorstel gebleven. Desondanks wordt met artikel 15, 16 en 17 de tijdelijke verhuur mogelijk van:

1. woonruimte in een gebouw: (het is onduidelijk welke woonruimte hiermee wordt bedoeld; betreft het hier een dienstwoning?)
2. nieuwe, nog nooit bewoonde koopwoningen
3. woningen van eigenaar/bewoners die deze de aan leegstand voorafgaande periode van 12 maanden hebben bewoond
4. huurwoningen die voor sloop zijn bestemd of voor renovatie.

De onder 2 en 3 genoemde woningen kunnen hierdoor langer onverkocht leeg blijven staan. De prijs kan daarmee langer op een hoger peil worden gehouden, mede omdat het financiële risico van leegstand door woningzoekenden wordt gedragen die gedurende 2 à 3 jaar tijdelijk kunnen huren zonder recht op huurbescherming en herhuisvesting.

Bij de onder 4 genoemde sloop- en renovatiewoningen is het zeer moeilijk vast te stellen of de woning inderdaad gesloopt of gerenoveerd gaat worden. Na afloop van de tijdelijke verhuurperiode blijkt bijvoorbeeld dat de betreffende woning toch ineens verkocht of verhuurd gaat worden; of de renovatie vanwege technische of financiële problemen niet doorgaat. We vrezen daarom dat veel leegkomende huurwoningen ten behoeve van de tijdelijke verhuur "gesloopt" of "gerenoveerd" gaan worden.

Ook in de oorspronkelijke anti-kraakwet stond een dergelijke bepaling. Dit artikel schept mogelijkheden voor misbruik van de bevoegdheden van de politie en is volstrekt overbodig. Onderzoek naar het eventuele strafbare feit kan ook plaatsvinden door gesprekken met betrokkenen, inzage van eigendomsbewijzen, eventueel huurovereenkomsten en eventueel woonvergunningen. De hulpofficier van Justitie, dit is de dienstdoende wachtcommandant, kan hiertoe opdracht geven.

Kraken wordt met de leegstandwet vrijwel onmogelijk gemaakt. Wat dat betreft is deze wet bijna waterdicht. We onderscheiden daarbij de volgende drie situaties:

1. de woning of het gebouw is gekraakt vóór 1 februari 1981
2. de woning of het gebouw is gekraakt ná 1 februari 1981
3. kraken na de invoering van de leegstandwet

ad. 1: wanneer je een woning of gebouw voor 1 februari 1981 hebt gekraakt en daar nog woont, verkrijgt de eigenaar na de invoering van de leegstandwet niet de eenvoudige en anonieme ontruimingsmogelijkheid via de burgemeester van artikel 12 en 13 van de Leegstandwet. Evenmin geldt de strafbepaling (boete tot max. f 500,--). Bedenk wel dat dit vaak moeilijk is aan te tonen, omdat je er in het algemeen anoniem woont.

In dit geval staat de eigenaar wel de mogelijkheid open bij de rechter in kort geding ontruiming te vorderen. Hij heeft dan in de meeste gevallen namen van gedagvaarde personen nodig (enkele rechters staan anonieme dagvaarding toe). Een jaar na invoering van de leegstandwet kan hij de krakers anoniem dagvaarden en je zo tot ontruiming dwingen. Om die reden is het van groot belang zo snel mogelijk bij het gemeentebestuur aan te dringen op vordering of aankoop van het betreffende pand. Wanneer in ieder geval één van de bewoners in het gekraakte pand woonachtig is sinds de genoemde datum, kunnen ten aanzien van de overige bewoners de ontruimingsmogelijkheden via de burgemeester en de boetebepaling (max. f 500,--) evenmin worden toegepast. Wel staat ook hier de eigenaar de weg naar de burgerlijke rechter open.

ad. 2: bewoners van een woning of een gebouw dat na 1 februari 1981 is gekraakt hebben een aanmerkelijk slechtere positie. Wanneer het betreffende pand staat ingeschreven in het leegstandregister kan de eigenaar direct na invoering van de leegstandwet ontruiming vragen door de burgemeester. Deze is dan verplicht te ontruimen, hij mag niet de belangen van de bewoners en de eigenaar afwegen. Weigeren de bewoners het pand te verlaten dan kunnen zij worden gestraft met de genoemde geldboete. Wel kan de burgemeester een zodanig lange termijn voor ontruiming vaststellen dat binnen die periode het pand kan worden gevorderd of kan worden onderzocht op mogelijkheden tot vordering, of aankoop.

Voor de bewoners is dan ook van belang bij het gemeentebestuur aan te dringen op vordering of aankoop en de burgemeester te verzoeken de termijn voor ontruiming vast te stellen. De bewoners hebben hierbij de mogelijkheid van AROB-beroep tegen een eventueel besluit tot ontruiming. De eigenaar kan op zijn beurt in beroep gaan tegen de volgens hem mogelijk te lange termijn voordat ontruiming kan plaatsvinden. Ook kan de eigenaar de rechter in kort geding verzoeken tot ontruiming van het betreffende pand (zie onder 1). In dit geval moet de rechter eerst inlichtingen inwinnen bij de burgemeester van de betreffende gemeente. Hierbij moet door de bewoners weer worden geprobeerd dit advies zodanig te beïnvloeden dat de ontruimings-termijn die de rechter vaststelt vordering van het pand door de gemeente mogelijk maakt. Tijdens het eerste jaar na de invoering van de leegstandwet kan in principe nog niet anoniem worden gedagvaard, daarna kan de eigenaar de bewoners dagvaarden zonder dat hun naam bekend is.

ad. 3: het kraken van een pand na de invoering van de leegstandwet geeft de eigenaar dezelfde mogelijkheden tot ontruiming als bij de hiervoor onder 2 genoemde situatie. Wanneer een pand niet, nog niet of niet meer in het leegstandregister staat ingeschreven ontbreekt de eigenaar de ontruimingsmogelijkheid via de burgemeester. In alle gevallen is het daarom van essentieel belang dat de ontruimingstermijn van de burgemeester of de rechter zodanig ruim is dat vorderen van het gebouw mogelijk wordt gemaakt.

Naast de voorzorgen die voor het kraken van een pand van belang zijn moet bovendien op de volgende punten worden gelet:

- ga na of het pand in het leegstandregister staat ingeschreven in verband met de ontruimingsmogelijkheid via de burgemeester en de strafbepaling (leegmelden moet binnen een maand na leegkomen plaatsvinden)
- is er een vergunning voor tijdelijke verhuur afgegeven en wordt het pand toch niet gewoond (een dergelijke woning kan dan toch worden gevorderd, ook al is een vergunning voor tijdelijke verhuur afgegeven)
- is het een woning van een eigenaar/bewoner of een nieuwe koopwoning? In dat geval kan de woning pas na een jaar leegstand worden gevorderd
- hebben B en W al een besluit genomen over het vorderen van het pand? Wat waren de redenen voor afwijzen? Deze beslissing beïnvloedt de mogelijkheden van uiteindelijk succes.

mogelijkheden voor beroepsprocedures

(Organisaties van) woningzoekenden kunnen door middel van een zogenaamde AROB-procedure in beroep gaan:

- tegen het besluit van B en W om een pand niet te vorderen
- tegen het besluit van B en W (of het ontbreken ervan) om een woning of gebouw niet uit het leegstandregister te schrappen, ondanks de beslissing het pand niet te vorderen
- tegen de beslissing vergunning te verlenen aan de eigenaar voor tijdelijke verhuur.

Nieuwe ontwikkelingen in de leegstandwet

16 en 17 oktober 1984 debatteerde de Tweede Kamer over de hernieuwde versie van de leegstandwet, gezien de daden en ideeën van deze regering hebben woningzoekenden van deze CDA-VVD-combinatie weinig heil te verwachten, dat klopt ook voor de leegstandwet, met name krakers dienen op zijn zachts gezegd op hun hoede te zijn.

Onderwerp van deze bespreking was het voorstel van de regering tot gedeeltelijke invoering van de wet. In de begroting van 1985 van VROM* is namelijk geen geld uitgetrokken voor de uitvoering van de leegstandwet. Dit betekent dat alleen de onderdelen die goedkoop kunnen worden ingevoerd, te weten tijdelijke verhuur, anoniem dagvaarden en de naamloze vorderingen aan de orden waren. De invoering van een gemeentelijk leegstandsregister (invoeringskosten hiervan door gemeentes alleen al begroot op 70 miljoen!) alsmede het beschikbaar stellen van voldoende middelen om daadwerkelijk te kunnen vorderen en verbouwen, zijn op de lange baan geschoven. Daarmee zijn we dus weer terug bij af: de leegstandwet is weer een echte anti-kraakwet; wat resteert zijn verruimde ontruimingsfaciliteiten voor eigenaren.

* Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Milieu

ANONIEM VORDEREN

Wat in de praktijk tot een versoepeling van de vorderingsprocedure kan leiden is de mogelijkheid tot naamloos vorderen waarin het wetsontwerp voorziet. Nu is het nog zo,

dat pas gevorderd kan worden wanneer een concrete aegadigde bekend is. Trekt zie zich terug, dan moet de vorderingsprocedure weer van voren af aan gestart worden. Dit leidt momenteel tot onnodig veel tijdsverlies. Anoniem dagvaarden moet met onmiddellijke ingang mogelijk worden. Dit terwijl in het oorspronkelijke ontwerp anoniem dagvaarden pas een jaar na de invoering van de wet mogelijk zou worden om op die manier de gemeentes de mogelijkheid te bieden zich op de vordering voor te kunnen bereiden. De bewindslieden verwijzen als argumentatie voor deze versnelde invoering naar de rellen rondom de Amsterdamse kraakpanden Lucky Luyck Vondelstraat en Ferdinand Bolstraat. Rellenschoppers moeten zich niet langer kunnen verschuilen achter hun anonimiteit.

Van diverse zijden is inmiddels de vrees uitgesproken dat de voorstellen zullen leiden tot een stroom van ontruiming en een grotere leegstand in de hand zullen werken in plaats van tegen te gaan zoals de wet pretendeert. Een niet ongegronde vrees gezien de huidige vorderingspraktijk, zo schijnt het. De hernieuwde versie van de wet werd bijna ongewijzigd aangenomen. Inmiddels heeft op dinsdag 27 november jl. de stemming in de Tweede Kamer plaats gevonden. De PvdA heeft de leegstandwet in de voorgestelde vorm op alle punten verworpen. Een kamermeerderheid stemde tegen een amendement van de VVD-er De Beer wat het anoniem dagvaarden met onmiddellijke ingang van 1 januari 1985 zou mogelijk maken. Dat wordt dus 1 januari 1986, zoals in het oorspronkelijke ontwerp werd voorgesteld, een jaar na de invoering. Er waren eens betere tijden

Reden van de kraakactie

Allereerst moet ik duidelijk maken dat ten tijde van de kraak van het vrouwenhuis de leegstandwet nog niet uitvoerbaar was, vanwege de financiële consequenties. Ik zal dus nu ook geen vergelijkingen trekken met de leegstandwet. De vrouwengroep wilde de kraakactie als politiek drukmiddel naar de gemeente toe hanteren. De groep wilde duidelijk maken dat er in Veghel een vrouwenhuis nodig was. Het was dus geen actie omdat er woningnood was en we protesteerden met deze kraak dus niet in eerste instantie tegen speculanten en leegstand. Hiermee zeg ik dus niet dat er geen woningnood in Veghel is. De actie was bedoeld om de gemeente wakker te schudden en om de behoefte aan een vrouwenhuis duidelijk te maken. Dit is tot op bepaalde hoogte ook wel gelukt maar ik denk dat het effect veel groter was geweest als we een gemeentepand hadden gekraakt. We hadden dan de onderhandelingen bij de gemeente kunnen afdwingen. Dan was de strijd echt tussen de gemeente en ons uitgevochten. Ze hadden dan nooit kunnen zeggen dat er geen ruimte beschikbaar was. Doordat wij een particulier gebouw kraakten werd de aandacht verschoven naar de nieuwe huurders en de brouwerij, zie Vrouwe Justitia slaat door. De gemeente had niks met de kraak zelf te doen. Ze konden nu onze eisen gemakkelijk langs zich neerleggen. Ik vind het belangrijk om de leegstandwet in deze krant te behandelen omdat kraken hand in hand gaat met deze wet. Hoewel wij minder met de leegstandwet te maken hadden, kun je momenteel niet meer kraken zonder met de leegstandwet in aanraking te komen. Sterker nog, van de kra(a)ker(sters) worden misdadigers gemaakt en de speculanten kunnen rustig hun gang gaan.

Van vrouwengroep tot kraakgroep.

Vooraf

Het idee om een vrouwenhuis te krijgen ontstond in het vrouwencafé, waar verschillende thema's op een avond besproken werden. Sylvia en ik schreven dat we een eigen ruimte voor vrouwen wilden. Later schreven zich hier meer vrouwen op in. Met dit groepje zijn er een aantal bijeenkomsten geweest.

De vrouwen die bij elkaar zijn geweest waren bekend met de ontwikkelingen van het vrouwenwerk in Veghel. Iedereen gaf een uiteenzetting van haar gedachten ten opzichte van het vrouwenwerk. Er ontstonden twee groepjes. Het ene groepje wilde wijkgericht en aan de basis gaan werken. Zij vonden dat nog lang niet alle vrouwen waren bereikt. Het andere groepje reageerde meer vanuit hun eigen situatie en vond dat ze nauwelijks aan hun eigen ontwikkeling toekwamen. De activiteiten die er waren, waren voor hun na vijf jaar gesneden koek. Zij vonden het belangrijk om activiteiten te organiseren die bij hun eigen interesses aansloten (meer hierover zie van vrouwengroep tot kraakgroep). De meningen van deze groepjes stonden tegenover elkaar. Dit betekende dat men niet samen kon gaan werken aan een gezamenlijk vrouwenhuis. Voor de vrouwen die wijkgericht wilden werken was het werk duidelijk en vonden aansluiting bij de uitgangspunten van het gemeentebeleid, zie schoonmaak hard nodig. De andere vrouwen, waartoe ik ook behoorde, zagen een eigen ruimte als noodzakelijk voor het vrouwenwerk en voor zichzelf. We zijn hieraan gaan werken.

Als uitgangspunt hebben we een aantal doelen gemaakt. De doelen die we ons stelden waren:

- het centraliseren van het vrouwenwerk (herkenningspunt)
- mogelijkheden bieden voor het starten van nieuwe vrouwenactiviteiten, aansluitend op de eigen interesse
- er moest een betaalbare kinderopvang komen die werd afgesteld op werktijden van de ouders
- bewijzen dat een vrouwenhuis bestaansrecht had
- de gemeente onder druk zetten om serieus genomen te worden.

Een eigen vrouwenhuis is belangrijk voor het vrouwenwerk zodat een kraakactie zeker verantwoord en gemotiveerd gedaan zou kunnen worden. De enige manier om een vrouwenhuis te krijgen was kraken. We wisten dat het middel veel vrouwen zou afschrikken. We hebben dit tegen elkaar afgewogen en kwamen tot de conclusie dat, hoewel het mensen zou afstoten, het een doorbraak in het vrouwenwerk zou betekenen.

Er waren vier vrouwen die door wilden gaan met de voorbereidingen. Dat waren Sylvia,

Manon, Mariline en ik. We wisten dat we niet de hele kraak konden voorbereiden en uitvoeren. Iedereen zocht bewust naar vriendinnen die mee zouden willen kraken. Op deze manier zijn Yet en Dorien bij de groep gekomen.

Alvorens in te gaan op de voorbereidingen van de kraak zal ik eerst de leden van de groep voorstellen en vertellen waarom ze hebben meekraakt.

DE LEDEN VAN DE GROEP

Mariline, zij was 22 jaar en volgde de opleiding Pedagogische Academie in Veghel. Haar vrijwilligerswerk bestond uit begeleiden van jeugd- en tienerwerk en ze nam deel in de werkgroep vrouwencafé. Ze woonde met vijf vrouwen samen, waar ook Sylvia woonde. Mariline was een goede vriendin van mij. In het vrouwencafé bereikte men een select groepje vrouwen. Ze was van mening dat het centraliseren van vrouwengroepen een drempelverlagend effect op het vrouwencafé zou hebben.

Sylvia, was 23 jaar en had een jaar geleden in Nijmegen de M.B.O. sociale academie, cultureel werk afgerond. Zij werkte als vrijwilligster in een vrouwengroep, en heeft een paar jaren voorheen met vrouwen in een buurthuis "De Leesthoeve" gewerkt. Ook zij was een goede vriendin van mij. Ze had een cursus zelfverdediging opgezet waarbij een grote groep vrouwen werd bereikt. De subsidieaanvraag werd echter door de gemeente afgewezen zodat alle kosten voor eigen rekening kwamen. Door deze ervaring wilde ze graag meekraken. Voornamelijk naar de gemeente toe.

Yet, was 23 jaar en studeerde in Eindhoven op de M.B.O. verpleegkunde. Zij werkte in de verpleging en was bezoekerster in het vrouwencafé. Zij woonde samen met een vrouw. Yet leerde ik via de oproep in de krant kennen. Zij was een vriendin van Dorien en ik kende haar nauwelijks. Ze kwam uit interesse voor het vrouwenwerk meedoen. Ze had hier nog geen ervaring in.

Dorien, 21 jaar en woonde op een kamer in Schayk. Zij zat in het laatste jaar van de M.B.O. sociale academie in Nijmegen, richting cultureel werk. Zij was begeleidster van een meidengroep in Schayk en heeft een jaar in Veghel, "De Leesthoeve" in het jongerenwerk gezeten. Ook Dorien was een goede vriendin van mij. Haar belangrijkste motief was dat de activiteiten die er plaatsvonden voornamelijk gericht waren op gehuwde vrouwen. Ze miste haar eigen leeftijdsgenoten hierin en zag zo de mogelijkheid om hieraan te gaan werken. Bovendien wilde ze meer keuze in activiteiten.

Manon, 27 jaar en leefde met haar kind Mark samen. Zij was een bijstandsvrouw en heeft enkele jaren voorheen in Eindhoven een paar Fort-groepen begeleid (Feministische oefengroep radicale therapie). Manon kende ik via andere vriendinnen.

Voorheen hadden we nooit met elkaar opgetrokken. Wilde een groep "vrouwen in de bijstand" oprichten die zowel allerlei activiteiten voor zichzelf organiseerde maar ook actiegericht bezig wilden zijn en voor andere bijstandsvrouwen wilden opkomen. Dit voornamelijk naar de gemeente en andere instanties (GAB) toe. Bovendien wilde ze voor betaalbare en goede kinderopvang zorgen. Dit omdat ze zelf een kind had.

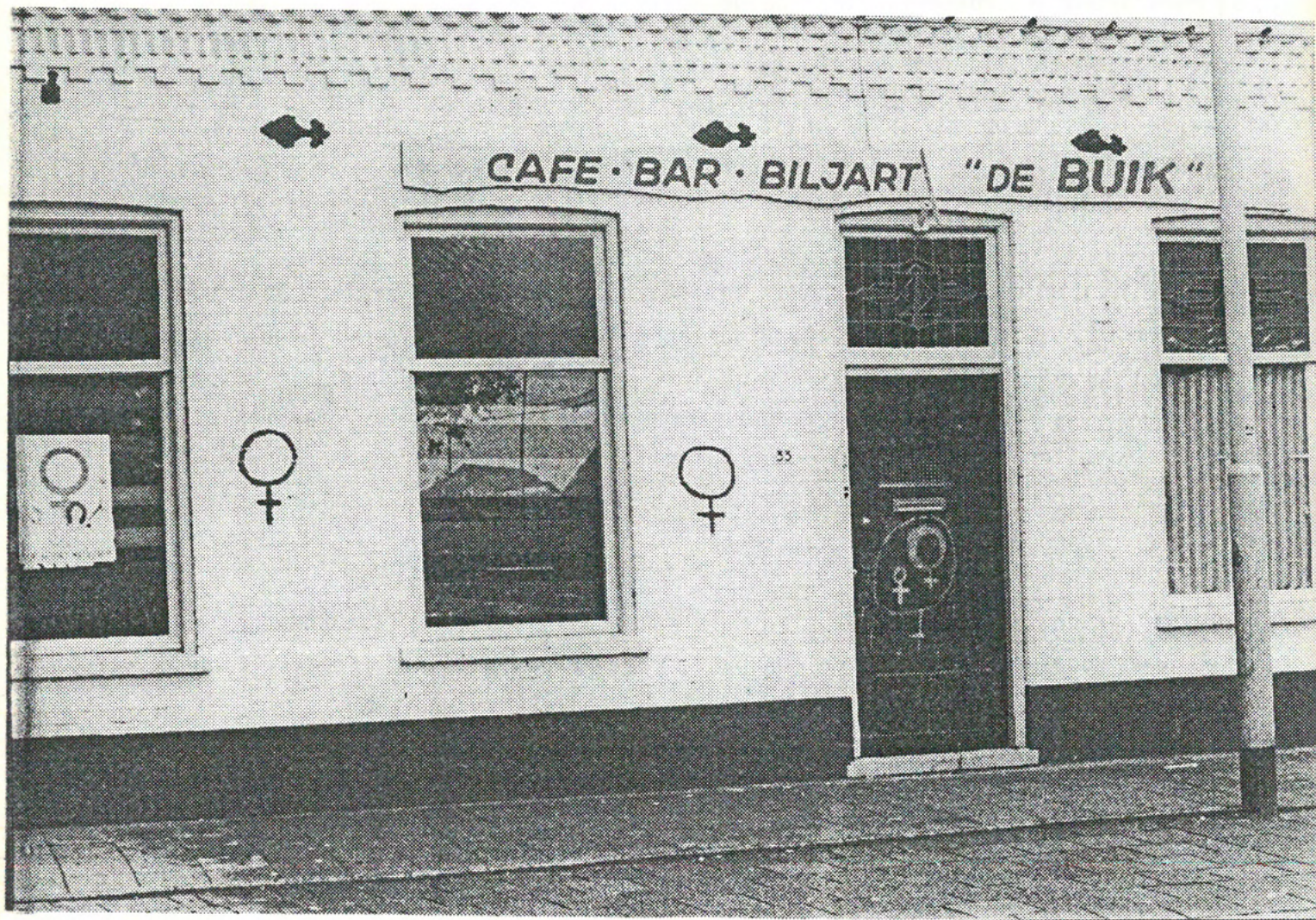
Jolanda, ik dus, ik was 23 jaar en zat in het tweede jaar van de sociale academie in Eindhoven, richting cultureel werk. Ik woonde op kamers in Veghel. Ik had voorheen een aantal jaren met vrouwengroepen gewerkt. Doordat ik zelf in verschillende groepen als deelnemer had gezeten kende ik veel vrouwen in Veghel.

Ik wist dat in de loop der jaren verschillende keren vrouwen bezig waren geweest om met de gemeente over een eigen ruimte te praten. Dit is altijd door de gemeente tegen gehouden. In 1981 kwam het idee weer naar boven en door mijn ervaringen van de laatste jaren vond ik dat het tijd werd om spijkers met koppen te slaan. Het vrouwenhuis moest er komen wilde er een goede doorstroming van vrouwenactiviteiten zijn.

Het emancipatiebeleid van de gemeente stond haaks op mijn visie en ook voor vele anderen vrouwen. Omdat je tijdens zo'n kraak veel moet samenwerken wil ik hier wat overeenkomsten en verschillen opschrijven.

De overeenkomsten zijn:

- Een vrouwenhuis gaf iedereen de mogelijkheid om eigen activiteiten te organiseren.
- Op een na kende iedereen het vrouwenwerk in Veghel.
- De kraak als actiemiddel. Dit om het gemeentebestuur aan de kaak te stellen (en het liefst veranderen).
- Een betere doorstroming van activiteiten, dit omdat er geen vervolg op bestaande activiteiten was.

De verschillen:

- De methode van werken en de soort van activiteiten was voor iedereen verschillend.
- De positie van Manon, zij heeft een kind, was heel anders dan voor andere vrouwen.
- Gezien de verschillende achtergronden van de vrouwen, had iedereen een ander motief om te gaan kraken.

DE VOORBEREIDINGEN

Vooraf

Omdat er nog niemand van ons zessen ooit gekraakt had moesten we eerst contact zoeken met vrouwen die dit wel ooit gedaan hadden. In Veghel was toen nog nooit gekraakt. In Den Bosch was enkele jaren daarvoor ook een vrouwenhuis gekraakt, dus het lag voor de hand dat we met hen contact zochten.

Het belangrijkste was om een draaiboek te krijgen en om te weten te komen welke rechten en plichten kraaksters hebben. Bovendien zouden hun ervaringen ons goed van pas kunnen komen. Verder wilden we weten of dat de vrouwen uit Den Bosch ons zouden steunen met het voeren van acties. Na het gesprek met de Bosche vrouwen zijn we begonnen met het maken van een draaiboek voor de kraak. Ik zal hieronder puntsgewijs vertellen hoe we te werk zijn gegaan. Veelal betreft het praktische zaken die echter voor het wel slagen van een kraakactie belangrijk zijn.

Wat moesten we allemaal doen.

- We zijn op zoek gegaan naar de Algemene Politie Verordening (A.P.V.) om te kijken wat hierin stond met betrekking tot kraken. We hadden geluk, in de A.P.V. van Veghel had men niets opgenomen over kraken. Het is belangrijk om de A.P.V. te bekijken omdat de gemeente hierin regels heeft opgesteld omtrent kraken. Dit verschilt per gemeente. De A.P.V. ligt ter inzage op de bibliotheek.

- We hadden een oproep in de regionale kranten gezet om de meningen te peilen, en suggesties op te doen voor een eigen vrouwenruimte. Helaas kwamen hier geen reacties op.

- Omdat de kraak van het vrouwenhuis ook bedoeld was om de gemeente Veghel te dwingen een ander emancipatiebeleid te voeren. We hebben geprobeerd om een leeg gemeentepand te vinden. We zijn door Veghel gefietst, maar alle gemeentepanden waren in gebruik. Uiteindelijk hebben we een café gekraakt wat al een half jaar leegstond. Helaas was dit niet van de gemeente, maar het was het meest aantrekkelijke gebouw wat er te vinden was. Het stond in het centrum van Veghel en de ruimte was ideaal om een vrouwenhuis te beginnen. Voor zover het bekend was, was er geen nieuwe huurder.

We moesten er achter komen wie de eigenaar van het café was. Dit kun je opzoeken in het kadaster (rijksregister van onroerende goederen) tegen een vergoeding.

Het café bleek eigendom van Bavaria uit Lieshout. We hebben Bavaria gebeld (onder een valse naam) en gevraagd of het café te huur was. Er bleek nog geen huurder te zijn. Bavaria was wel geïnteresseerd in verhuur. We zijn hier niet op in gegaan omdat een vrouwenhuis nooit op commerciële basis kan draaien. We moesten alleen weten of er een nieuwe huurder was. Als dit het geval is dan kun je zonder vorm van proces ontruimd worden. Dit gebeurt ook als er een bouwvergunning op het pand zit of als het pand gemeubileerd is.

Hierna waren we op het punt gekomen, dat we een datum voor de kraak moesten plannen. Het volgend moest echter nog gebeuren.

- We zijn spullen gaan verzamelen om het gebouw in te richten, zoals bankstel, tafels, kachel en dergelijke.

- We zijn bij het gebouw gaan kijken om te zien in wat voor staat het was en of het nog leeg was. Alleen de bar stond er nog in de rest was weg.

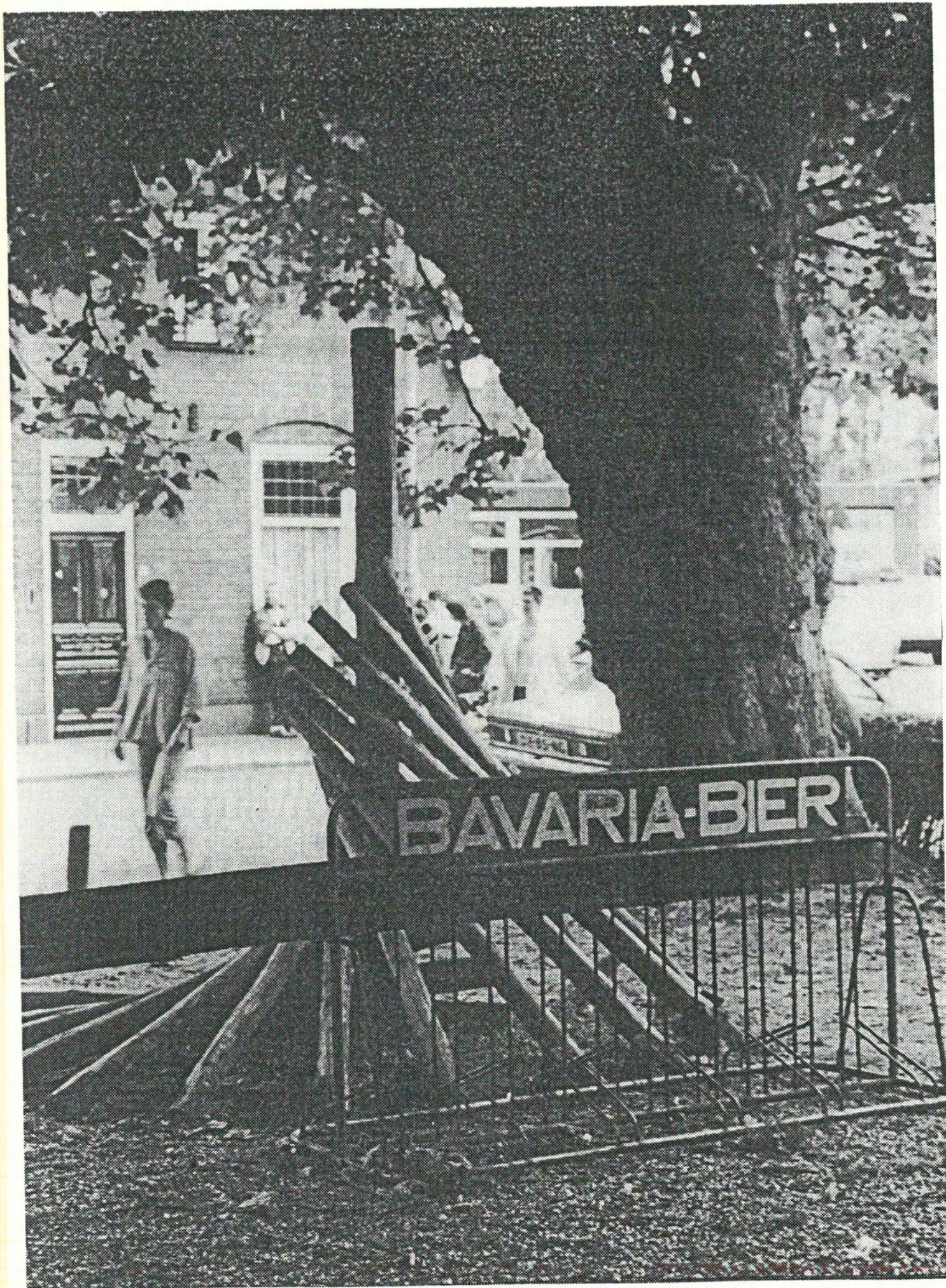
- Gezien de ervaringen van de Bosche vrouwen hebben we contact opgenomen met het advocatencollectief aan de Orthenseweg in Den Bosch. Hier werkte een advocate die erg goed met het kraken op de hoogte was. Bovendien is zij zelf een feministe, zodat zij ook die kant van de zaak kon benadrukken. We spraken af om direct na de kraak contact op te nemen.

- Voor juridische bijstand moet je een bewijs van onvermogen aanvragen bij het Bureau Bevolking van de gemeente. Dit moet iemand doen met een minimum inkomen. Hierdoor is het ook mogelijk dat de proceskosten kwijt gescholden worden. Dit hangt echter van de rechter af.

- We moesten zorgen voor gereedschap en nieuwe sloten voor elke deur. De sloten moeten meteen na de kraak vervangen worden zodat de eigenaar niet meer zonder toestemming in het pand kan komen. Verder zijn er een hoop klusjes die gedaan moeten worden zoals bijvoorbeeld lampen ophangen, kranen maken en dergelijke. Gereedschap is erg belangrijk. Zorg ook voor schoonmaakspullen.

- De spullen waren bij een van ons opgeslagen. Het is een voordeel om een centrale opslag te hebben voor je spullen zodat je een goed overzicht hebt en dat je snel alles kunt verhuizen naar het kraakpand.

- Om de spullen naar het pand te vervoeren hebben we twee mannen van buiten de groep die een auto met aanhang hadden bereid gevonden. Over de vraag of mannen in bepaalde onderdelen

mee konden doen is wel gepraat. Om praktische gronden hebben we ons laten helpen, er waren ons namelijk geen vrouwen bekend die en achter de kraak stonden en een auto plus aanhanger hadden. De kraaksters zijn per fiets gegaan, in verband met de anonimiteit. Via het kenteken van de auto kon de politie dus nooit achterhalen wie er gekraakt had en kun je niet voor de rechter gedaagd worden als er geen namen bekend zijn (zie Anti Kraakwet).

- In geval van eventuele moeilijkheden met politie of knokploeg hadden we een alarmlijst gemaakt zodat er snel een hoop vrouwen naar het vrouwenhuis konden komen.

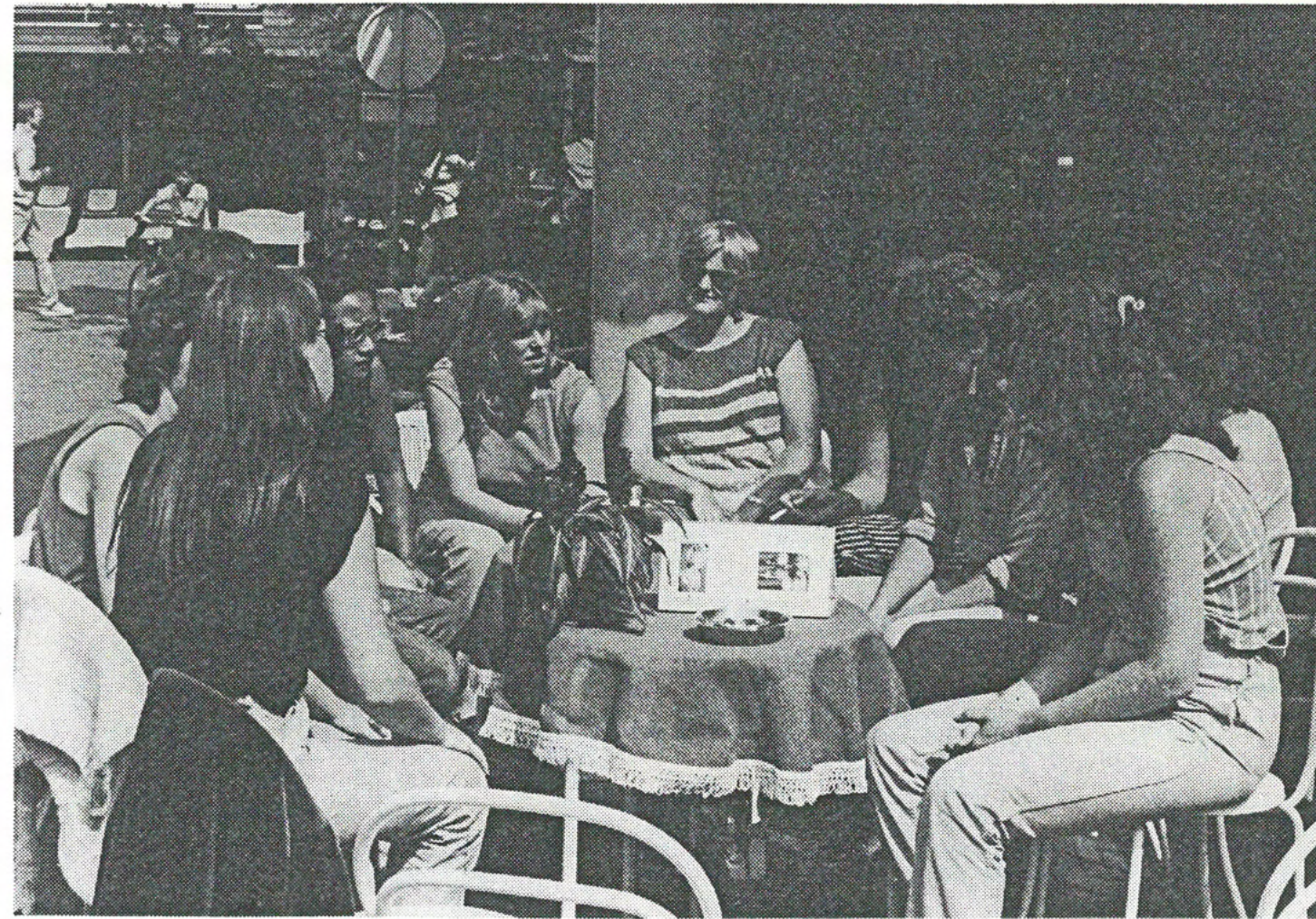
- Omdat we maar met zijn zessen zouden kraken, hebben we vrouwen gevraagd om de eerste dagen naar het vrouwenhuis te komen om te laten zien dat ze ons steunden.

- We hebben een stencil gemaakt met daarin de redenen van de kraak en de opzet van een vrouwenhuis. Dit stencil was bedoeld voor iedereen in Veghel. Dit hebben we vooraf gemaakt, omdat er na de kraak geen tijd meer zou zijn.

- We zouden, als er moeilijkheden kwamen, geen geweld gebruiken maar de politie inschakelen en een aanklacht indienen wegens huisvredebreuk of openbare geweldpleging. Hier heb je als kraakster recht op.

- We hebben inlichtingen ingewonnen, bij mensen die een week eerder in het pand waren binnen geweest, om te weten te komen hoe we het beste het pand binnen konden komen.

- Op de avond van de kraak, hebben we nog een korte vergadering gehouden. Een soort generale repetitie, waarin we alle afspraken nog eens doornamen. We hebben toen besloten om niet te vroeg te kraken. De afspraak was om elf uur, maar gezien de drukte in het centrum werd dit uitgesteld naar twee uur 's nachts.

Wij waren er klaar voor en zenuwachtig.

CONCLUSIES

- Ondanks de verschillende meningen en interesses waren we het op een punt eens: dat we gingen kraken. Je hoeft ook niet op alle punten het met elkaar eens te zijn om een vrouwenhuis te kraken. Als je het op essentiële punten maar eens bent.
- Ondanks de kleine groep hebben we veel werk verzet. Dit is goed werkbaar omdat het aantal te overzien was. Dit wellicht in tegenstelling tot veel grote groepen die veel trager werken.
- We waren goed georganiseerd wat de praktische zaken betreft. We hadden hier ook de touwtjes in handen.
- Omdat we weinig ervaring hadden was het draaiboek van de Bosche vrouwen een grote steun.

Op het kraakpad.

Vooraf

Om een zo juist mogelijk beeld te krijgen van een kraakactie is het nodig om ook de sfeer te kunnen proeven van bijvoorbeeld zo'n eerste dag. Mijn ervaring is dat niet alleen juridische zaken bepalend zijn voor het wel of niet slagen van zo'n actie, maar dat ook de sfeer in de groep van belang is (zie op het kraakpad). Voordat ik een verslag geef van uur tot uur over de kraak, nog enige kanttekeningen bij wat praktische zaken. Hopelijk kunnen ook deze tips gebruikt worden door andere kraaksters.

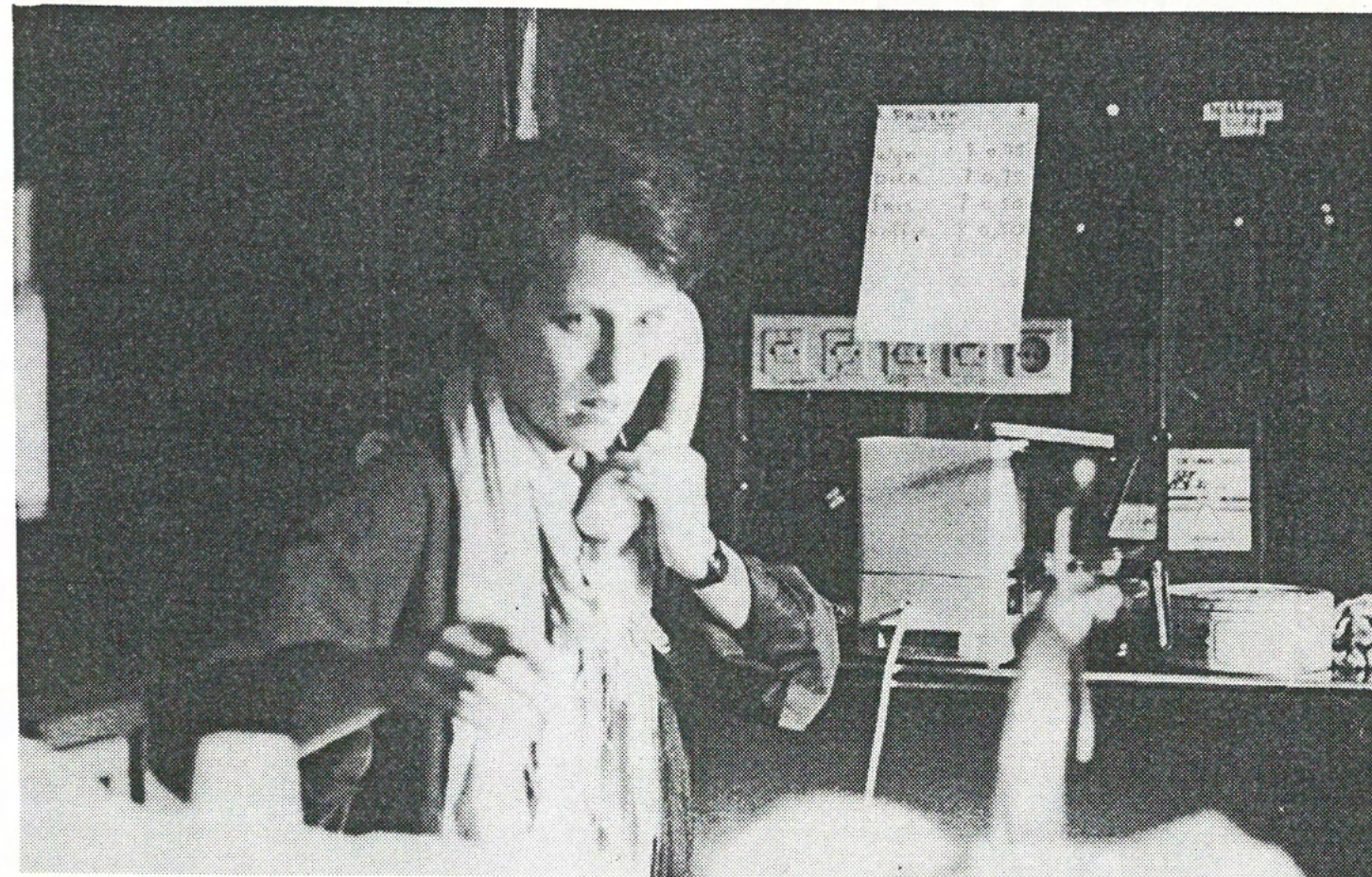
ENIGE PRAKTISCHE TIPS

Gas. We hebben gestookt en gekookt op grote flessen butagas. We konden geen gas van Obragas gebruiken omdat alle gasleidingen in het pand kapot waren. Het zou levensgevaarlijk zijn geweest om dit wel aan te sluiten.

Water. We hebben eerst een paar dagen water moeten halen in jerry-cans omdat we de hoofdkraan niet konden vinden. Uiteindelijk vertelde de vorige huurder van het pand dat de hoofdkraan in het schuurtje zat. Bij het openen van de hoofdkraan begon het op verschillende plaatsen te lekken. We hebben geprobeerd om dit te repareren maar dit is niet gelukt. Hierdoor is er veel water verspild. De Brabantse Waterleiding Maatschappij eist nu nog steeds een vergoeding van ongeveer f 500,--.

Electriciteit. Normaal verzegeld de PNEM de meterkast en bij aanvraag heb je vrij snel stroom. Meestal binnen een dag. De vorige eigenaar had de electriciteit niet afgezegd zodat we, toen we er nieuwe stoppen indraaiden, meteen stroom hadden. We hebben het daarna officieel aangevraagd en de rekening op een van de vrouwen haar naam gezet.

Telefoon. Het is handig om meteen na de kraak telefoon te hebben, zodat je bereikbaar bent en vrij snel kunt reageren. Ook de telefoon had de vorige eigenaar niet opgezegd, zodat we de eerste twee dagen kosteloos getelefoneerd hebben. Toen zij erachter kwamen, werden we meteen afgesloten. Het aanvragen van een nieuw nummer duurde een dag. Ook dit heeft een van de vrouwen van de kraakgroep op haar naam gezet.

VAN TWEE TOT TWAALF UUR

Om de burens 's nachts niet wakker te maken bonden we onze spullen zo snel en stil mogelijk bij elkaar en uitgerekend toen viel een fiets met een rotgang op de grond. Smiespelend en lachend van de zenuwen fietsten we naar het pand. Bij het pand aangekomen zijn we via een luikje naar binnen gekomen, nou ja, naar binnen gewrongen. De achterdeur was alleen voorzien van een schuifslot zodat we de spullen vrij snel naar binnen konden sjouwen. De twee mannen wensten ons verder succes en vertrokken. De eerste klus was een extra slot op de deur te zetten en het luik dicht te timmeren. De voordeur zat goed vergrendeld. Nieuwsgierig inspecteerden we het pand, en om voor de buurt zo min mogelijk op te vallen gebruikten we kaarsen. Op de eerste etage was het goed bijgehouden, hier had de vorige huurder gewoond. Er waren drie vrij grote kamers, een keuken en een badkamer. Het bas werd meteen gereserveerd door iedereen. Het wachten was alleen op water. We hadden besloten om op de begane grond te slapen, zodat we meteen in konden grijpen wanneer we lastig werd gevallen. Beneden bestond het pand uit drie grote kamers, een voorzien van een bar en een keuken. De ramen hadden we verduisterd met oude gordijnen. We hebben niet meer gedaan als een kamer ingericht als slaapkamer. Een paar konden er niet slapen van de zenuwen terwijl een ander lag te snurken, weer een ander te praten of te zingen in haar slaap. Ook deze geluiden behoorden bij het kraken.

07.00 uur 9 juni 1983

Iedereen was al wakker, het eerste wat we gedaan hebben is koffie gezet en ontbeten. Voor deze ochtend hadden we zelf brood meegenomen zodat we meteen aan de slag konden gaan. De taken werden op een rij gezet maar niet specifiek verdeeld. Er was genoeg te doen. Het pand moest van binnen schoon gemaakt worden en van buiten moest het aangekleed worden (zie fotocollage). Niet iedereen wist van aanpakken, waardoor er soms geïrriteerd naar elkaar werd gereageerd. De voordeur hadden we meteen opengegooid. Uitgebreid hebben we de voorkant schoongemaakt, door de stoep te vegen, ramen te wassen enz. Dit deden we met opzet om de mensen te laten zien dat we geen vrize "kraaksters" waren en het pand goed wilden onderhouden. Dit gaf veel bekijks. Een paar mensen reden bijna achterstevoren in hun auto gezeten voorbij toen ze zagen dat het pand gekraakt was.

We kwamen er al snel achter dat de electriciteit niet was afgesloten want de buitenlamp bleek te branden.

09.00 uur 9 juni 1983

Er kwam een geïnteresseerde mannelijke voorbijganger het pand binnen. Hij kende een van de vrouwen en hij stelde nieuwsgierig allerlei vragen. Zij heeft hem duidelijk gemaakt dat dit voortaan een vrouwenhuis was en dat mannen in dit pand niet welkom waren. Hij snapte er niet veel van, maar beloofde dat hij een andere keer terug zou komen voor meer uitleg. We hebben hierom gelachen, maar we wisten tegelijkertijd ook dat hij niet de enige was die het niet zou snappen.

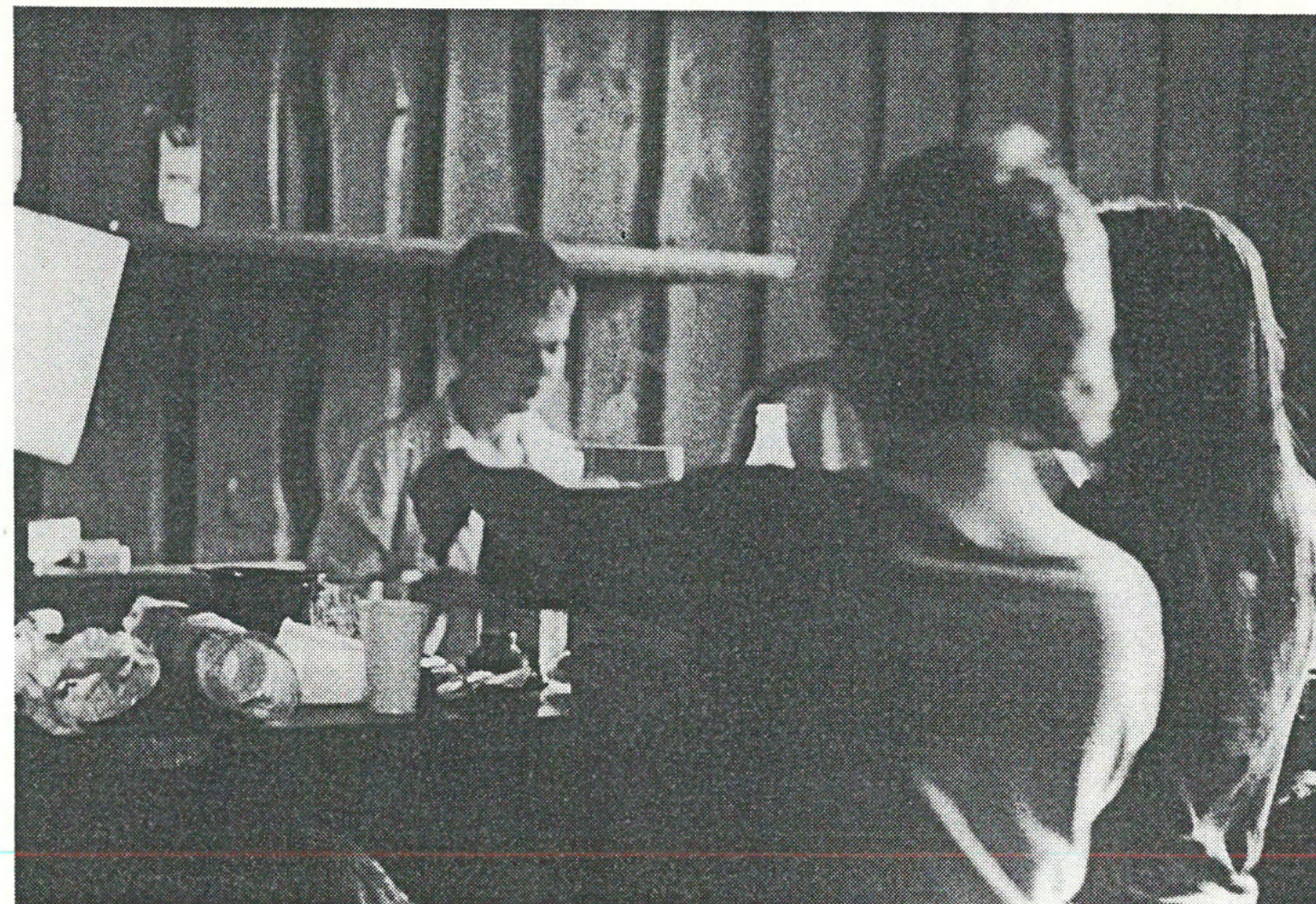

10.00 uur 9 juni 1983

Het volgende bezoek was van de politie. De agenten wilden het pand binnenlopen. We lieten dit niet toe en vroegen of zij een vrouwelijke agente wilden sturen. Dit kon blijkbaar niet. Zij waren nu eenmaal gestuurd. Om niet te moeilijk te doen, ze zouden nog van pas kunnen komen vanwege reischoppers, hebben we ze het pand van binnen laten bekijken. Twee vrouwen zijn met hen meegelopen om onze actie duidelijk te maken en zo ook de houding van de gemeente hierin. De politie heeft geïnspecteerd of er nog spullen van de eigenaar in het pand waren maar die hadden we al apart opgeslagen. Dit was ook nodig omdat de politie anders wegens huisvredebreuk een proces tegen ons kon aanspannen. Gelukkig hadden we hier met de voorbereidingen al goed over gepraat. Ook waren we reeds ruime tijd in het pand zodat de politie niet kon ingrijpen, het was nu een zaak van de rechter. De politie is zonder enig commentaar weer vertrokken. Wel hebben we nog een lijst gemaakt met alle gebreken die aan het pand waren en we hebben die bij de politie afgegeven, zodat de eigenaar ons niet na afloop van de kraak aansprakelijk kon stellen voor eventuele vernielingen.

11.00 uur 9 juni 1983

We hebben een korte maar krachtige brief naar de eigenaar geschreven, waarin we stelden een symbolische huur te willen betalen. Dit hadden we gedaan om te laten zien dat we serieus voor het gebruik een vergoeding wilden betalen. Naar de gemeente hebben we ook een brief gestuurd om voor de zoveelste keer een gesprek te vragen. Het stencil hebben

we hierbij gevoegd. Alle correspondentie hebben we aangetekend verstuurd om onnodige misverstanden te voorkomen zoals "we hebben niets van jullie gekregen".

Vóór de kraakactie hadden we een stencil gemaakt, over de hele opzet van de kraak. Dit hebben we in de straat, huis aan huis, verspreid. We vonden het belangrijk om de burens op de hoogte te brengen van de kraak. Daarna zijn er een paar vrouwen de markt op gegaan en hebben ook daar stencils uitgedeeld. Hier kwamen allerlei reacties los waarvan de meeste negatief, niet vanwege het doel maar omdat kraken nu eenmaal niet mag van hen.

12.00 uur 9 juni 1983

We waren verbaasd toen we merkten dat de telefoon niet was afgesloten. We hebben hier meteen gebruik van gemaakt om onze advocaat in Den Bosch op te bellen. Josien was ziek en kon de kraakactie niet verdedigen. PANIEK want we zaten zonder advocaat. We wilden persé een vrouw omdat zij de belangen van een vrouwengroep beter zou kunnen verdedigen dan een man. (zie Vrouwe Justitia slaat door). We hebben een ander advocatencollectief in Den Bosch gebeld maar die namen geen zaken buiten Den Bosch aan. We wisten dat er in Nijmegen ook een advocatencollectief zat dat gespecialiseerd was in kraakacties. Ook deze hebben we gebeld maar zij vonden de afstand te groot en dit zou grote problemen kunnen geven omdat de contacten te traag zouden verlopen. Dit gold voor ons ook want je bent bijna een hele dag kwijt om op en neer naar Nijmegen te gaan en bovendien kost het veel aan reisgeld. Uiteindelijk hebben we besloten om een advocaat van de Orthenseweg in Den Bosch te nemen. Er zat op dat moment niet veel anders meer voor ons op. De advocaat heette Erik van Schevikhoven en we hebben meteen een afspraak met hem gemaakt (zie Vrouwe Justitia slaat door). Hij zag de kraakactie wel zitten en was bereid om onze zaak te verdedigen.

De meest noodzakelijke karweitjes waren gedaan zodat we met een kop koffie in de hand in een stoel ploften om even wat uit te rusten. Het is middagpauze.

14.00 uur 9 juni 1983

We wisten dat een aantal vrouwen die we kenden naar het vrouwenhuis zouden komen maar het duurde vreselijk lang voordat ze er eens waren. Nu wilden we toch graag onze verhalen kwijt tegen andere vrouwen. In eerste instantie hadden we niets voor de ramen hangen omdat we dit niet nodig vonden. Er hingen alleen een paar affiches zodat de grootste inkijk weg was. Het irriteerde ons echter dat met name mannen voor de raam gingen staan en ongestoord naar binnen bleven kijken. We hebben toen maar gordijnen voor de ramen gehangen. Uiteindelijk kwamen er vrouwen binnen met bloemen en lekkere dingen. De kamer veranderde in een sfeervol geheel en de kraakactie werd nu feestelijk gevierd en onthaald.

15.00 uur 9 juni 1983

Het feestje was van korte duur want er reed een grote slee voor de deur met "meneer Bavaria" erin. Om hem te verhinderen naar binnen te komen zijn we naar buiten gegaan. Hij wilde naar binnen maar we zeiden dat hij dat niet mocht omdat het een vrouwenhuis was.

We vertelden dat we een brief hadden gestuurd om te onderhandelen om het pand te huren. Daar wilde hij niets van weten en hij dreigde een knokploeg te sturen. Om niet met hem in discussie te raken hebben we hem naar onze advocaat verwezen. Opnieuw was er weer wat paniek omdat we bang waren voor een knokploeg. Ook de cursus zelfverdediging die een paar vrouwen hadden gevolgd, bood hier tegen onvoldoende weerstand. Gelukkig bleef het bij een dreigement, want we hebben geen last van Bavaria gehad.

16.00 uur 9 juni 1983

De Bossche vrouwen, waarvan we zoveel goede informatie en steun hadden gekregen, kwamen ook even op bezoek. Met hen hebben we alles nog eens doorgenomen en de volgende stappen die er toen gedaan moesten worden bekeken. Zij hadden op dezelfde manier, na drie keer kraken, een gesubsidieerd vrouwenhuis gekregen. Zij hebben veel over hun eigen ervaringen verteld. Met hun hebben we afgesproken om ze op de hoogte te houden en zij zouden meedoen met acties die deze kraak nog met zich mee kon brengen.

17.00 uur 9 juni 1983

De hele middag zijn er vrouwen gekomen en om niet elke keer dezelfde verhalen te moeten vertellen hebben we hen een stencil gegeven, wat we ook in de buurt hadden uitgedeeld. De hele middag is er nog ontzettend veel gepraat. Het vrouwenhuis had zijn inwijding gehad. Omdat het vrij koud werd en we geen kachel hadden kwam een man ons een kachel met een grote gasfles brengen.

18.00 uur 9 juni 1983

Etenstijd. Niemand had zin om te koken en we hebben op deze feestelijke dag onszelf maar getracteerd op frites. Iedereen was de hele dag volop bezig geweest. Door de rust bij het eten viel het op dat een paar vrouwen vreselijke jeuk hadden. Na een grondig onderzoek bleek er nog een hele vlooiënfamilie in ons vrouwenhuis te wonen. We hebben eerst rustig gegeten en daarna zijn we de slaapkamer flink uit gaan soppen. We hebben daarna geen last meer gehad van de vlooiën.

's Avonds 9 juni 1983

's Avonds hebben we op ons gemak de dag doorgenomen. De irritaties van 's ochtends werden uitgesproken. Sommige vrouwen vonden het fijner als ze precies wisten aan welke opdracht ze moesten werken. Het is goed dat deze zaken zo snel worden doorgesproken zodat ze niet blijven zeuren onder de oppervlakte. De hele avond hebben we nog aanloop van vrouwen gehad en we hebben gezellig met z'n allen zitten pimpelen. Ook is er een slaaprooster gemaakt en een eetrooster zodat iedereen kon zien wie er op die dag in het vrouwenhuis waren. De kraakgroep heeft een huishoudpot gemaakt, bezoeksters die graag wilden mee-eten betaalden apart voor de maaltijd.

24.00 uur 9 juni 1983

De vermoeidheid en de nodige alcohol zorgden voor een goede nachtrust. Tenminste dat hoopten we. Onze eerste dag zat erop. Vanaf morgen konden we ons ook met de inhoudelijke kant van het vrouwenhuis gaan bezighouden. Wat we in de weken dat we in het vrouwenhuis zaten allemaal gedaan hebben staat in het volgende hoofdstuk.

CONCLUSIE

De eerste dag is eigenlijk erg goed verlopen. We hebben echter toch een paar essentiële fouten gemaakt. De rekeningen van electriciteit en telefoon hadden we nooit op eigen naam moeten zetten. Dit in verband met de anonimiteit. We hadden de meterstanden op moeten nemen. Ook hadden we moeten zorgen voor mensen die goed met technische dingen overweg konden. Bijvoorbeeld wie kan er een lekkende waterleiding maken. Dit hadden we van te voren uit kunnen zoeken. We hebben wel goed de inventaris opgenomen en apart gezet. Doordat we ons juridisch van te voren hadden geïnformeerd lukte het niet ons te intimideren, hoewel de eigenaar dit wil probeerde. Al met al heeft de kraak ook bij mij veel spanningen opgeroepen, dit kwam bij de evaluatie goed naar voren.

Het is belangrijk dat deze gevoelens naar elkaar worden uitgesproken. Hierdoor blijft de sfeer goed wat belangrijk is bij de verdere samenwerking.

Ook is het belangrijk om van buitenstaanders steun te krijgen. Je moet nu dit zelf ook stimuleren door bijvoorbeeld stencils en krantenartikelen.

Daarnaast is het noodzakelijk om met de groep duidelijke afspraken te maken en taken te verdelen. Bovendien moet volgens mij tijd gepland worden voor nabespreking.

Vrouwen slopen drempels.

Deur open voor vrouwen

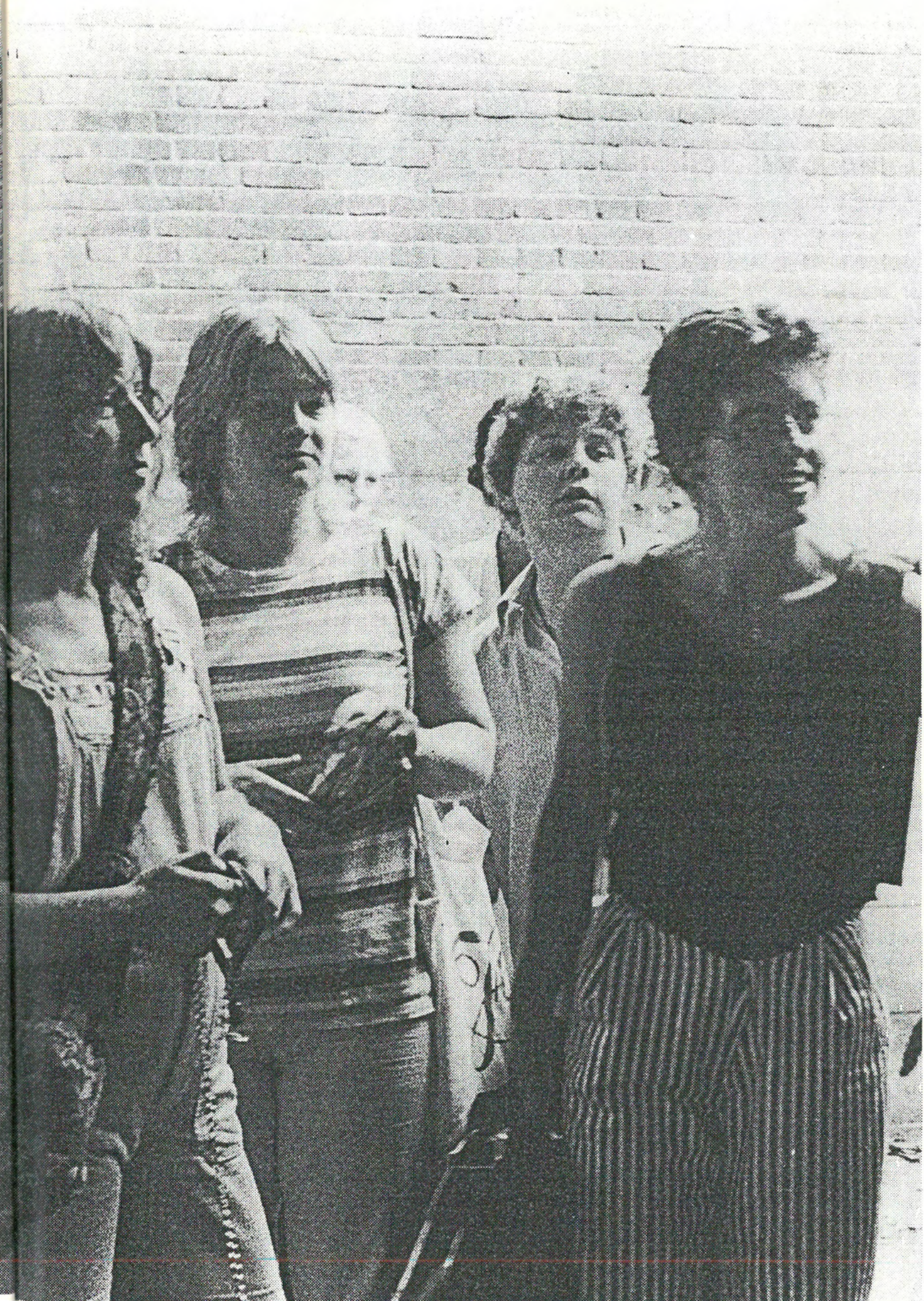
Hieronder een overzicht van wat er in vier weken vrouwenhuis allemaal gebeurd is en wat er opgezet en bereikt is.

De kraakactie heeft veel vrouwen in Veghel aangetrokken. Hier waren, volgens mij, twee belangrijke redenen voor. Op de eerste plaats heeft de kraakgroep doelbewust activiteiten georganiseerd om zoveel mogelijk vrouwen te werven. Ten tweede was het belangrijk dat er een ontmoetingsruimte was die altijd voor alle vrouwen open was. Hier hebben veel vrouwen gebruik van gemaakt. In de maand dat het vrouwenhuis bestaan heeft is het de kraakgroep gelukt om een aantal activiteiten van de grond te krijgen.

De activiteiten zijn:

- Twee feestavonden, die redelijk goed zijn bezocht
- Kinderactiviteiten op de woensdagmiddagen
- Een thema-avond over vrouwen in Palestina
- Een erg belangrijk initiatief was om te proberen tot een overleg te komen tussen de verschillende vrouwengroepen in Veghel. Een vrouwenhuis krijgt pas bestaansrecht als er daadwerkelijk gebruik van gemaakt wordt. De bovengenoemde activiteiten hebben daarom allemaal dezelfde doelstelling. Namelijk: door het organiseren van drempelverlagende activiteiten proberen om zoveel mogelijk vrouwen enthousiast en betrokken te maken bij het vrouwenhuis. Door deze activiteiten hebben er zo'n twintig vrouwen zich gemeld om mee te helpen in het vrouwenhuis. Samen met deze twintig vrouwen hebben we een vergadering gehad waarin alle ideeën geïnventariseerd werden en waarin een werkschema werd gemaakt. Er werden op die avond vijf werkgroepjes gemaakt die elk een onderwerp kozen om dit verder uit te werken. Iedere vrouw kon zich inschrijven op die werkgroep die haar het meest interesseerde. Dit deden de zes vrouwen uit de kraakgroep ook. De ideeën waren ook van de vrouwen zelf (zie ook Na-weeën). Deze werkgroepjes hielden zich bezig met de volgende onderwerpen:
- Een werkgroep vrouwen in de bijstand, heeft gewerkt aan het duidelijk krijgen van juridische zaken met betrekking tot de bijstandsvrouw en organiseren van activiteiten die de situatie van bijstandsvrouwen kan verlichten zoals bijvoorbeeld gezamenlijke kook- en eetavonden, opvang van kinderen. Daarnaast was het de bedoeling voorlichtingsavonden te organiseren.
- In samenwerking met de wereldwinkel in St. Oedenrode is een themacyclus opgezet over "vrouwen in de derde wereld".
- Een groepje was bezig met het opzetten van een kleding- en boeken ruilbeurs.
- Het organiseren van naaicursussen.
- Het opzetten van een betaalbare kinderopvang die permanent moest zijn. Een soort dagverblijf.

Na de ontruiming zou hieraan doorgewerkt worden.

W
d
ki
or
it
er
ge
ve
15
He
Ba
Hi

Werkwijze

De activiteiten die de kraakgroep organiseerden vergden veel tijd. We moesten zorgen dat de benodigde spullen aanwezig waren, we moesten de publiciteit verzorgen en we moesten inkopen doen voor de bar. Deze taken werden onderling goed verdeeld en de activiteiten moesten voorbereid en geëvalueerd worden.

Ook vonden we het belangrijk om persoonlijke contacten te leggen met bezoekers. Tijdens de activiteiten spraken we vrouwen aan om te vragen hoe ze het in het vrouwenhuis vonden en om te vragen of ze wilden meewerken. Hier kregen we veel positieve reacties op en er waren veel vrouwen die wel praktische dingen wilden doen. Zo ontstond er een goede samenwerking tussen de zes vrouwen van de kraakgroep en de vrouwen die de werkgroep gingen vormen. De aanzet tot nieuwe activiteiten vond ik ontzettend goed. Er was een snelle ontwikkeling. De groep groeide in vier weken tijd uit van zes naar zesentwintig vrouwen, en er waren vijf concrete activiteiten waaraan gewerkt werd. De tijd was echter te kort om deze activiteiten uit te voeren. Zodoende konden we weinig concrete activiteiten naar buiten brengen. Door gebrek aan tijd en geld hebben we niet kunnen bewijzen dat het vrouwenhuis bestaansrecht heeft. De kraakactie was het enige wat duidelijk was, de inhoudelijke kant van het vrouwenhuis was voor buitenstaanders nauwelijks te zien. Tijdens de gesprekken met verschillende vrouwengroepen hebben we geprobeerd om de inhoudelijke kant van het vrouwenhuis duidelijk te maken maar de ontwikkelingen waren te vaag. Bovendien zagen zij het kraken op zich niet zitten. Het middel was te extreem. Bij de gemeente lag het nog moeilijker. Zij wisten helemaal niet wat er in het vrouwenhuis gebeurde. Zij vonden dat wij ons bestaansrecht eerst moesten bewijzen door middel van activiteiten. We hebben desondanks hard gewerkt om een goed contact met deze vrouwengroepen en de gemeente op te bouwen. Dit om toch een zo breed mogelijke basis voor een vrouwenhuis te krijgen. Al met al kreeg de kraakgroep het erg druk. Veel dingen kwamen op ons neer. De contacten met de gemeente en de vergaderingen met de vrouwengroepen verliepen meestal via ons. Ook het vergaderen met de twintig vrijwilligsters en het structureren van hun ideeën kwam op ons neer. Daarnaast moesten we ons ook nog met de juridische kant van de kraak en de op handen zijnde ontruiming bezig houden.

PUBLICITEIT

We vonden het belangrijk om de publiciteit goed te verzorgen. Ten eerste om zoveel mogelijk ruchtbaarheid aan het vrouwenhuis te geven en ten tweede omdat goed verzorgde publiciteit als een soort visitekaartje werkt. We hebben hier veel tijd in gestoken. Naast het Brabants Dagblad hebben we gebruik gemaakt van het zogenaamde alternatieve circuit. We hebben uitgebreide artikelen geschreven in het Kleintje Muurkrant en in Spiegelschrift, twee alternatieve kranten. Deze artikelen beschreven de hele kraakactie.

Ook hebben we een interview gedaan met de vrouwenradio uit Den Bosch.

Dit is een illegale radiozender. In Veghel hebben we voor de kraak een stencil gemaakt, waarin we de bedoeling van het kraken van een vrouwenhuis duidelijk maakten. Dit stencil werd aan iedere bezoeker/er van het vrouwenhuis gegeven, maar we hebben het ook,

OPEN HUIS VOOR MEIDEN EN VROUWEN

VEGHEL,
STATIONSTRAAT 34

- WE VECHTEN VOOR O.A.
- EEN CONSTANTE ONTMOETINGSRUIMTE
 - HET ORGANISEREN VAN NIEUWE ACTIVITEITEN
 - HET UITBRENGEN VAN EEN VROUWENKRANTJE

KOM EENS KIJKEN VERKLAAR JE SOLI DAIR!

tijdens de markt en "Veghel Ontvangt" (een soort braderie) uitgedeeld en in de straat waar het vrouwenhuis stond huis aan huis verspreid.

Op het kraakpand hebben we van buiten aangekleed. Het werd versierd om het een feestelijk tintje te geven, en op het dak hebben we een groot spandoek gehangen met daarop de datum van de rechtszaak en van de ontruiming. Voor de deur stond een groot bord waarop de activiteiten werden aangekondigd. Op deze manier kon iedereen goed zien welke activiteiten er in het vrouwenhuis waren en hoe het met de rechtszaak en de ontruiming stond.

In het vrouwenhuis werd een plakboek en een logboek bijgehouden met daarin de krantenartikelen, de sympathiebetuigingen en de gebeurtenissen van die dag. Dit konden de bezoekers van het vrouwenhuis doorlezen om zo een goede indruk van de hele kraakactie, het ontstaan en het vervolg van het vrouwenhuis te krijgen.

In de eerste week heb ik een affiche ontworpen. Dit werd voor een gulden verkocht aan sympathisanten. Het geld werd in een actiepot gedaan om er eenmalige activiteiten mee te betalen. De bedoeling was dat iedereen die zo'n affiche kocht, het thuis voor de raam zou hangen.

Zoals je ziet zijn er veel verschillende manieren van publiciteit mogelijk. Dit is erg belangrijk als het plaatselijke dagblad niet meewerkt. Je moet zorgen dat je onafhankelijk bent van de krant.

BRABANTS DAGBLAD

Het was belangrijk om, tijdens de kraak, veel publiciteit te krijgen. Het was zaak voor ons om zoveel mogelijk vrouwen te bereiken en die bereik je in Veghel via het Brabants Dagblad (B.D.). Deze krant verzorgt dagelijks twee pagina's regionaal nieuws en dit wordt veel gelezen. Op de eerste dag van de kraak hebben we het B.D. gebeld en verteld dat het Veghelse café "De Buik" gekraakt was door vrouwen.

We hadden bewust naar een verslaggeefster gevraagd omdat een vrouw beter in kan schatten wat deze kraak voor ons betekend en puur praktisch, omdat zij binnen mag om een kijkje te nemen en de sfeer te voelen. We beseften wel dat we een goed interview moesten geven en dat het gesprek zo gedraaid moest worden dat het ten goede kwam aan het vrouwenhuis. Ook was het belangrijk om een goede relatie met de verslaggeefster te hebben zodat ze genegen was om meer artikelen te plaatsen. We hebben hier bewust aan gewerkt.

Het B.D. had vijf grote artikelen over het vrouwenhuis geplaatst. Hierin werden de juridische zaken en de onderhandelingen met de gemeente op de voet gevolgd maar we vonden het ook belangrijk dat er over de werkwijze, de sfeer en de activiteiten geschreven werd.

Dit is ook gebeurd waardoor de artikelen erg positief voor het vrouwenhuis uitvielen. Het B.D. heeft zelfs duidelijk partij gekozen voor het vrouwenhuis. De reden voor dit unieke feit was dat we al maandenlang aan het proberen waren om wethouder Peijnenburg te pakken te krijgen voor een gesprek. Dit lukte niet. We hebben dit ook in een interview aan het B.D. verteld.

Het B.D. ging, zoals een krant hoort te doen, verhaal halen bij de wethouder, maar elke keer was hij "in vergadering", "niet te bereiken" of "onderweg in een file

blijven steken". Het B.D. kreeg dus geen commentaar van Peijnenburg en dit schoot ze in het verkeerde keelgat. Het gedrag van deze wethouder werd breed uitgemeten in de krant. Dit was gunstig voor het vrouwenhuis en wij kregen zo veel positieve publiciteit. Het kwam zelfs zover dat de Veghelse politieke partijen de wethouder veroordeelden voor zijn gedrag. Hij was op deze manier geen goede vertegenwoordiger van de gemeente.

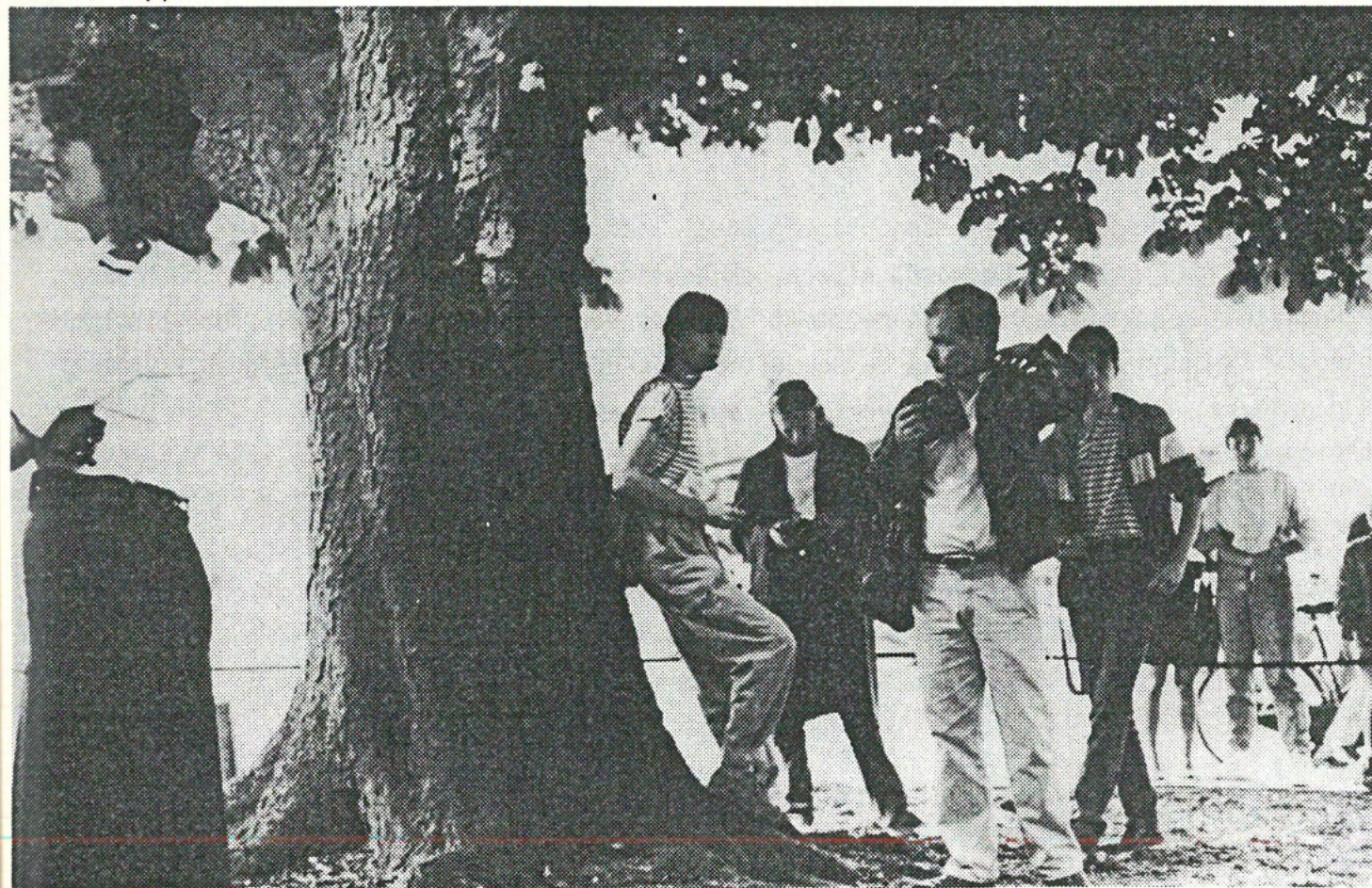
Na de ontruiming heeft hij nog een poging gedaan om de zaak "recht te zetten". Hij gaf het B.D. min of meer de schuld van deze gebrekkige informatie. Het is zeer de moeite waard om dit en het commentaar van het B.D. eens te lezen. Ik zal bij deze het artikel afdrukken.

CONTACTEN MET DE GEMEENTE VEGHEL

Voor de kraak

Ruim vijf maanden voor de kraak zijn we begonnen met contacten te leggen met B en W. We hadden ons voorgenomen om tegelijkertijd een kraakactie voor te bereiden, voor het geval dat de gemeente geen gehoor gaf. We hadden dit bewust samen laten gaan want de ervaring leerde ons dat de gemeente niet positief zou reageren op een vrouwenhuis.

Er waren, jaren er voor, al verschillende groepen geweest vanuit "De Leesthoeve", die contact met de gemeente hadden opgenomen, om over een vrouwenhuis te praten. De gemeente heeft deze verzoeken altijd van de hand gewezen (zie van vrouwengroep tot kraakgroep).

Op onze brieven, we hadden er vier verstuurd, heeft de gemeente nooit antwoord gegeven. We hadden slechts een berichtje gekregen waarin stond dat de gemeente niet met anonieme personen wilde onderhandelen.

Na dit bericht hadden we de brieven met onze voornamen ondertekend. Ook toen weer geen reactie. Dit was voor ons de reden om de kraak door te zetten.

Tijdens de kraak

Op de eerste dag van de kraak is er weer een brief naar de gemeente gegaan. Hierin hadden we gevraagd om een gesprek om te proberen de noodzaak van een vrouwenhuis bespreekbaar te maken en om mee te delen dat we een pand gekraakt hadden.

De gemeente heeft in die vier weken nooit een poging gedaan om naar ons te luisteren of met ons in contact te komen. Ook niet na herhaalde verzoeken van onze kant. We wisten verder ook niet wat we moesten doen om met de gemeente in contact te komen.

Twee mensen van de gemeenteraad zijn wel naar het vrouwenhuis gekomen om zich solidair te verklaren met ons. José van Gorp (CDA) en Peter Leistra (PvdA). José heeft ons nog advies gegeven over hoe we de gemeente het beste konden benaderen. Zij vertelde ons dat we voortaan de brieven aan de raad moesten sturen in plaats van naar B en W. Dan konden raadsleden vragen stellen terwijl ze nu van niets wisten.

Het werd ons toen pas duidelijk dat we onze brieven naar de verkeerde personen gestuurd hadden. We hadden toen meteen een brief naar de gemeenteraad gestuurd maar de behandeling van deze brief gebeurde pas toen het vrouwenhuis ontruimd was omdat de eerst volgende raadsvergadering pas een maand later was. Op de laatste dag van de kraak hadden we driehonderd handtekeningen op het gemeentehuis aangeboden. Ook toen weer geen contact. De wethouder was afwezig (zie ontruiming).

CONCLUSIES

- De aanzet tot nieuwe activiteiten was erg goed. Toch worden deze ontwikkelingen niet zo gezien door de gemeente. Er wordt alleen gekeken naar het aantal vrouwen dat binnen komt, de kwaliteit telt niet. De gemeente stelt: "Bewijs eerst dat er behoefte is, dan pas komt er een vrouwenhuis". Terwijl wij de behoefte wel kenden maar geen geld, tijd en ruimte hadden om het te bewijzen en zo werkt het gemeentebeleid altijd tegen nieuw op te starten groepen.
- Het is belangrijk dat er, zoveel mogelijk, en goede, publiciteit gemaakt wordt. Naast de krant moet je zelf altijd ervoor zorgen dat je zelf ook publiciteit moet maken d.m.v. stencils, affiches zodat je de publiciteit in eigen handen houdt. Je kunt er niet vanuit gaan dat de krant zo goed meewerkt als ze bij ons heeft gedaan.
- Zorg dat je publiciteit altijd duidelijk en goed verzorgd is. Het pand op zich kan ook een vorm van publiciteit zijn, zorg ervoor dat het pand er netjes en verzorgd uitziet omdat er heel snel een waarde-oordeel aan verbonden wordt.

- De contacten naar de gemeente toe waren niet zo goed. De briefwisseling tussen de gemeente en ons gebeurde uitsluitend via de wethouder. Wij hadden onze brieven aan de gemeenteraad en commissie welzijn moeten sturen, zodat ze in de vergadering aan bod moeten komen.

- Je kunt gewoonweg niet anoniem onderhandelen. In plaats van onze voornamen te noemen hadden we een contactpersoon moeten zoeken die niet mee zou kraken en die de onderhandelingen met de gemeente zou doen.

Vrouw Justitia slaat door

Het kort geding

Het kraken van een pand brengt haast onvermijdelijk een hoop juridische rompslomp met zich mee.

Zo ook in dit geval.

Ruim een week na de kraak kwam de deurwaarder Van Druten. Hij vroeg of hij in het pand de zaken met ons kon regelen. Wij verboden hem dat en vertelde hem dat de formaliteiten niet uit geheimen bestonden en dat hij zijn verhaal buiten maar moest afsteken.

Zenuwachtig tussen een grote groep vrouwen deed hij dit toen. Het bleek dat Bavaria ons gedagvaardigd had en de deurwaarder kwam de dagvaardiging afgeven. Hij had drie dagvaardigingen bij: een voor de hele groep die naam stond van vereniging Initiatiefgroep Vrouwenhuis Veghel" en twee dagvaardigingen voor twee vrouwen van de groep, waarvan een naam verkeerd was geschreven. Verbaasd hoorden wij de namen noemen. Beleefd ging hij met zijn verhaal verder en hij vertelde of wij het wel of niet aannamen, gedagvaardigd werden we toch wel.

Dus twee van ons werden gedagvaard.

Als de eigenaar namelijk niet wil onderhandelen over een huurovereenkomst, maar je er zonder meer uit wil hebben, kan hij een kort geding tegen je aanspannen. De bedoeling daarvan is dan dat de rechter een uitspraak doet die erop neerkomt dat je het pand moet verlaten. Het is belangrijk om dan een zo goed mogelijk verweer te voeren. Hier kan je advocaat een grote rol in spelen. Wij als kraakgroep van het vrouwenhuis hadden Erik van Schevikhoven van het advocatencollectief Orthenseweg in Den Bosch als advocaat. Met hem hebben we een aantal gesprekken gehad om de rechtzaak voor te bereiden. We zouden onszelf verdedigen op aanraden van de advocaat. Na een aantal gesprekken met Erik waren we voldoende voorbereid op de rechtzaak, tenminste dat dachten wij. Met een grote groep vrouwen zijn we op 28 juni naar het kort geding gegaan. Brouwerij Bavaria spande het kort geding aan. Maar ook Bavaria werd gedaagd door de familie van Oorschot-Cooymans, de "officiële" nieuwe huurders van het pand.

Wat was er namelijk gebeurd: op 22 juni heeft Bavaria een huurovereenkomst gesloten met van Oorschot-Cooymans (dertien dagen na de kraak dus). Bavaria had de

vrouwen laten weten, dat ze juist op 8 juni - toevallig een dag voor de kraakactie - met van Oorschot-Cooymans in gesprek waren gekomen en dat die in principe wel van Bavaria wilden huren. Zo werd Bavaria tijdens het kort geding zowel eiser als gedaagde. Behalve dat Bavaria van de vrouwen eiste dat zij het pand zouden verlaten, eiste van Oorschot-Cooymans dat Bavaria het pand leeg op zou leveren. Beiden hadden, gezien dezelfde belangen, dan ook dezelfde advocaat.

De twee gedaagde vrouwen, Manon en ik, werden in een aparte kamer geleid waar ook de nieuwe huurders van het pand zaten. Wij hadden ze nog nooit gezien maar vermoedden wel dat zij iets met de zaak te maken hadden. De griffier was verbaasd toen hij hoorde dat wij zonder advocaat de zaak wilden verdedigen. In de rechtzaal aangekomen, fluisterden we of we zouden gaan staan of blijven zitten als de rechter ons aansprak.

We konden ons schuil houden achter dat we niet anders wisten en dan gewoon, net als bij ieder ander te blijven zitten. Achter in de zaal op de publieke tribune zaten alle vrouwen die waren meegegaan. Het ging er plechtig aan toe. Wij zaten op een bank, dan een rij er tussen, een advocaat in toga met die twee nieuwe huurders.

De rechter kwam binnen en zoals in een film ging iedereen staan. Wij bleven zitten. De rechter (Cremers) las de dagvaarding voor, waarna wij en de tegenpartij een dik pak informatie van de tegenpartij voor ons kregen met bewijsmateriaal over de hele kraakactie van ons en o.a. krantenartikelen. Snel ingebladerd konden wij inhoudelijk hier niet veel op zeggen. Voor de heer Ozinga (advocaat van de tegenpartij) was dit niet nieuw en uit zijn betoog bleek dat hij het uitvoerig gelezen had. De nieuwe huurders hebben tijdens het kort geding niks gezegd, daarvoor hadden zij hun advocaat. Iedere partij kreeg de tijd om zijn zegje te doen. Hier kregen we de kans om ons zegje te doen

en ons doel te verdedigen. Het verloop van de kraak, de gemeente die ons aldoor genegeerd had en ons niet aangehoord had, dat vrouwen vanwege economische belangen een vrouwenhuis hard nodig hebben.

De andere partij ging juridisch op de zaken in en met name op het huurcontract. Inbreuk op eigendomsrecht en dat de ruimte een uiterste noodzaak voor de nieuwe huurders was, haalde de advocaat aan. Verder dat door de nieuwe huurders geld in dit pand was gestoken, en dat de huurders geen eigen inkomsten hadden. Bavaria had het op 8 juni een dag voor de kraak het pand mondeling toegezegd aan Van Oorschot-Cooymans. Dit was voor hun een geldige reden. We hebben uitgelegd aan Cremers dat het huurcontract een wassen neus was, omdat het tijdens de kraak pas opgemaakt is. Het schijnconflict tussen Bavaria en Cooymans lag er dik bovenop. De advocaat vond het geldig en verdedigde dit stellig. Hier konden wij niet tegen opboxen. Juridische termen werden in een rotgang achter elkaar uitgesproken. Herhaaldelijk hebben wij hier ook om uitleg gevraagd. Cremers snapte niet dat er twee gedaagden waren en niet de hele groep. Hij wilde de hele groep naar voren laten komen, want hij vond dat de groep, doordat wij voor moesten komen, ons in de steek had gelaten en dat de groep zich zwak opstelde door zich afzijdig te houden. Hij roep de vrouwen op de publieke tribune op naar voren te komen en zich persoonlijk aan te melden. Toen was de zaak voor ons niet meer te overzien. Een gedeelte van de vrouwen wilde naar voren komen terwijl de rest bleef zitten. We vroegen of de zitting vijf minuten verdaagd kon worden. In een ander vertrek hebben we even overlegd. Een vrouw uit Den Bosch vertelde ons dat niemand naar voren moest gaan omdat wij niet het vrouwenhuis waren, maar vertegenwoordigden en om dat we anoniem wilden blijven. Na die vijf minuten hadden we besloten om niet op de truc vraag in te gaan en dat de aanwezige vrouwen de sympatisanten van het vrouwenhuis waren. Cremers besloot om de uitspraak uit te stellen. Zodoende hadden we nog tijd om ons sterk te maken naar de gemeente en ons voor te bereiden op de ontruiming.

Die tijd hadden we dus gewonnen. Een week later zouden wij via onze advocaat laten weten wanneer het pand ontruimd werd. Het was iets bijzonders voor een kort geding, dat de uitspraak een week verschoven werd. De proceskosten hoefden we niet te betalen, want we hebben hierna niets meer van gehoord.

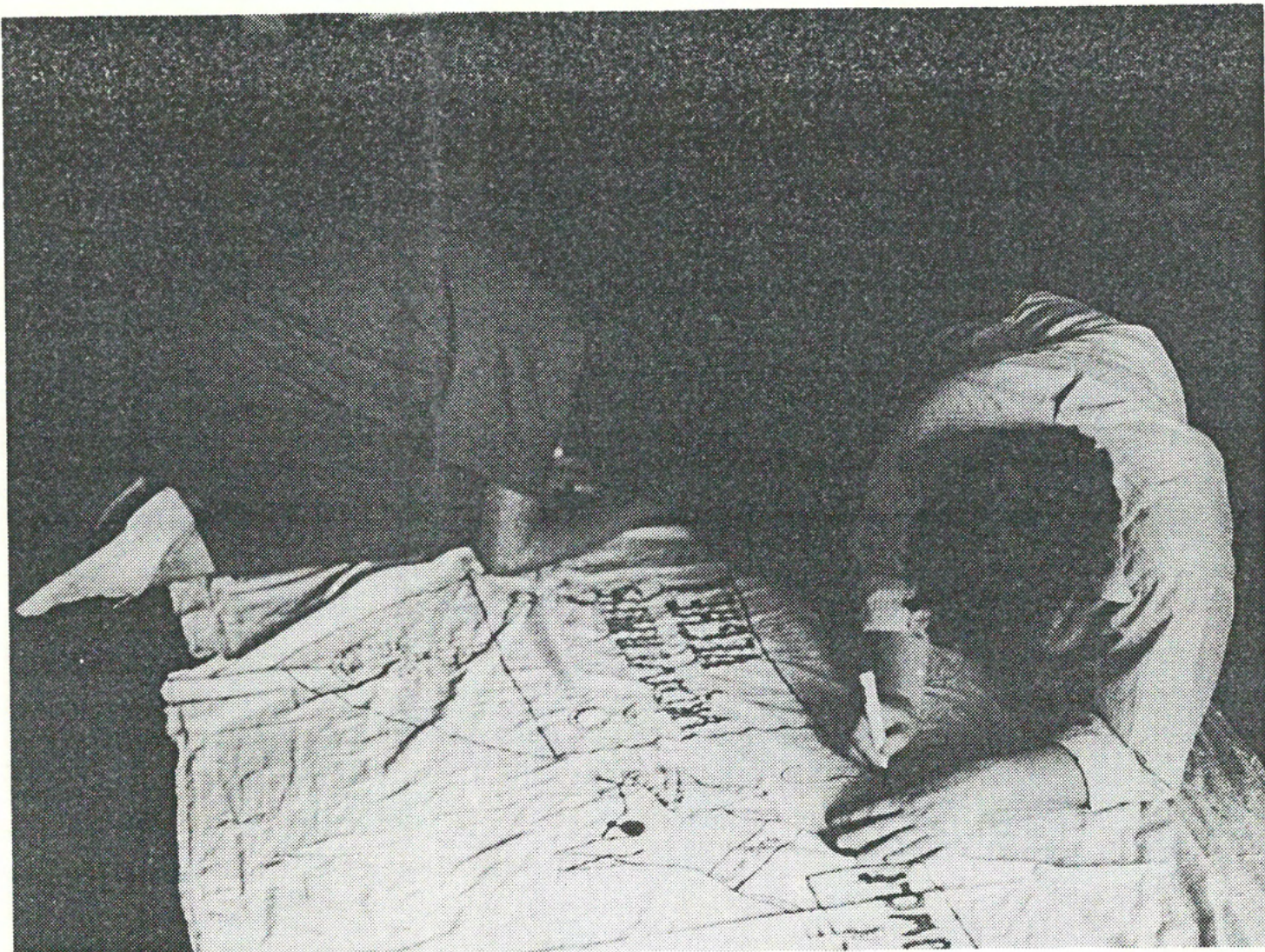
DE ADVOCAAAT

Wat verwacht ik van een advocaat.

Op het moment dat we gingen kraken hadden we een advocaat nodig en we hadden toch wel wat verwachtingen van haar, op de eerste plaats vonden we dat onze advocaat een vrouw moest zijn wilde ze het vrouwenhuis goed kunnen verdedigen.

Verder waren er dingen zoals:

- De advocaat zou deskundig moeten zijn in juridische zaken en ook deskundig op het gebied van kraken.
- Het zou iemand moeten zijn die advies geeft tijdens de kraak en informatie gaat uitzoeken omtrent de zaak en die aan ons doorgeeft.
- De advocaat moet kunnen inschatten hoe de procedure verloopt en moet de gedaagde voor-

bereiden op de rechtzaak.

- Tenslotte zou de advocaat ons verdedigen tijdens de rechtzaak.

Dit zijn zo de punten die bij me opkomen als ik aan een advocaat denk. Ik zal nu het verhaal vertellen zoals het verlopen is voor en tijdens de rechtzaak.

De advocaat was Erik van Schevikhoven.

Voor het kort geding zijn er een aantal gesprekken tussen Erik en de kraakgroep geweest. Deze gesprekken verliepen altijd volgens een vast patroon. Hij stelde vragen en wij gaven antwoord. Na zo'n gesprek gingen we weer naar het vrouwenhuis terug.

Dit veranderde toen Manon en ik gedagvaardigd werden. Vanaf die tijd gingen wij meestal samen naar de gesprekken met Erik. Wij zijn dan ook het meest betrokken geweest bij de procedure. Door de gesprekken met Erik werd steeds duidelijker dat we weinig of geen kans zouden hebben om het kort geding te winnen. De vraag aan Erik werd dan ook het kort geding en dus de ontruiming zo lang mogelijk te rekken. Erik schakelde een van zijn collega's in tijdens het laatste gesprek. Twee weten meer dan een. Er werd naar mogelijkheden gezocht, om uitstel en hoger beroep te bewerkstelligen. De voorbereidingen voor het kort geding waren zo goed als afgerond. Op dat moment kwam hij met het volgende: De advocaat stelde voor om niet zelf naar de zitting te komen, maar ons de verdediging te laten doen.

Dit kon volgens hem enige voordelen voor ons opleveren.

Namelijk:

1. Wij konden de noodzaak van een vrouwenhuis beter toelichten en dit zou betekenen dat wij meer invloed op de rechter konden krijgen.

2. Door zijn aanwezigheid kon het kort geding via juridische wegen gaan verlopen waardoor wij als kraaksters geen schijn van kans zouden maken. Wij stemden hierin toe. Al met al hebben we vijf gesprekken met Erik gehad. De gesprekken gingen goed, vanwege drukke bezigheden van Erik verliepen de afspraken allemaal via de secretaresse. Het was voor ons moeilijk om hem direct te pakken te krijgen als we tussendoor nog vragen hadden. We hebben het hier ook met Erik over gehad maar dit kon niet anders.

Dit was de manier waarop we ons voorbereid hadden op het kort geding. We hadden er wel vertrouwen in. Erik zou ons de datum doorgeven waarop het kort geding zou plaatsvinden. Na de uitspraak zou Erik ons laten weten of er kans was op een hoger beroep.

Na afloop van de rechtzaak hebben we pas goed gemerkt wat er allemaal was gebeurd en waar het mis was gegaan. Er zijn eigenlijk twee belangrijke zaken die zijn mis gegaan tijdens de rechtzaak.

Ten eerste hadden we nooit op zijn voorstel in moeten gaan dat hij niet bij de rechtzaak zou zijn. De advocaat had bij het kort geding moeten zijn, zodat hij bij bepaalde dingen in had kunnen grijpen, zoals onder andere het bewijsmateriaal. Het bewijsmateriaal dat tegen ons werd aangevoerd hadden we niet door kunnen lezen. Hij had kunnen proberen om uitstel te vragen.

Tijdens de rechtzaak werd de hele groep van het vrouwenhuis naar voren geroepen door de rechter. Als Erik er geweest was had hij in kunnen grijpen en hadden wij niet radeloos

staan kijken. In de dagvaardigen stonden fouten. Zo was mijn naam verkeerd geschreven en werd het vrouwenhuis in de dagvaarding als vereniging aangeschreven. Dit was niet juist want het vrouwenhuis had geen rechtspersoonlijkheid. Bovendien kwam er een plotseling huurcontract ter tafel dat was opgesteld ruim een week nadat we gekraakt hadden. Dit had Erik uit kunnen zoeken en misschien zodoende uitstel kunnen krijgen. Aan het ingaan op zijn voorstel is te zien dat wij zelf een duidelijke stelling en inzicht misten tenopzichte van juridische zaken. Het kwam niet in ons op om een aantal zaken van de advocaat te eisen. Het was voor ons de eerste kraakactie en voor het eerst dat er een kort geding tegen ons werd aangespannen. We wisten niet wat er zou gebeuren. Op de tweede plaats bleek dat Erik slecht met zijn afspraken was omgesprongen. Hij zou ons laten weten wanneer de datum van de rechtzaak was vastgesteld. Toen we niks hoorden hebben we zelf maar naar Den Bosch gebeld. Na het kort geding zou Erik ons laten weten of we in hoger beroep konden gaan. Dit gebeurde niet. We hebben weer zelf gebeld en kregen te horen dat een hoger beroep niets uithaalde en dat de kosten alleen maar hoger zouden worden. Verder geen argumentatie. Voor hem was de zaak afgedaan. Na afloop van de kraak vonden we dat Erik slecht gewerkt had en de hele zaak niet serieus had genomen. We zagen Erik als iemand met een machtspositie, waar we afhankelijk van waren. We keken tegen hem op waardoor het moeilijk was om kritiek te geven en dingen van hem te eisen. We hadden hier nooit in de kraakgroep over gesproken wat we eigenlijk wel hadden moeten doen. Hoewel we geen flauw benul hadden hoe het er aan de rechtbank aan toe ging, hebben Manon en ik ons er goed doorheen geslagen en we hebben ons tot het uiterste verdedigd. Helaas hadden we van de juridische gang van zaken te weinig kaas gegeten. Uit dit stukje blijkt wel hoe slecht onze advocaat met de zaak bezig was.

Als ik nog eens een kraak mee maak dan weet ik voortaan waar ik op moet letten.

DE ONTRUIMING

Zaterdag 7 juli 1983 was de dag van de ontruiming.

Zoals de normale procedure gaat, komt eerst de deurwaarder, in dit geval Van Druten, met het gerechtelijke bevel tot ontruiming. De politie staat erbij en grijpt in als er geen gehoor aan de deurwaarder wordt gegeven. Om 09.00 uur kwamen ontzettend veel vrouwen voor de laatste actie naar het vrouwenhuis. Het wachten was op Van Druten. In de tussentijd stonden tegenover het pand nieuwsgierigen te wachten op de ontruiming. De tijd hebben we gevuld met het zingen van eigen gecomponeerde liedjes en een stel vrouwen waren bezig om het wandkleed af te maken. Dit zou na afloop overhandigd worden aan wethouder Peijnenburg. (Over de betekenis van dit wandkleed vertel ik verderop). In het pand waren alle persoonlijke spullen van de vrouwen weggebracht. Hier hadden we een opslagruimte voor gevonden, bij een vrouw in de garage. Verder waren de ramen en deuren dichtgetimmerd.

Om 10.00 uur kwam Van Druten. Of wij zo vriendelijk wilden zijn om de deur te openen? Hier sloegen we geen acht op. De politie werd ingeschakeld en niet lang daarna hadden zij de deur geforceerd en stonden binnen. In de tussentijd zijn wij via een zijdeur naar buiten gegaan. We wilden geen geweld gebruiken en we vonden de afspraak belangrijk om bij elkaar te blijven voor als het uit de hand zou lopen. Er was ook een werkploeg van Bavaria aanwezig die de overgebleven spullen naar buiten droegen. Wij stonden machteloos toe te zien. Een van de journalisten kreeg worden met een man van de werkploeg. Die man wilde niet dat er een foto van hem werd gemaakt. Het ging er heftig aan toe en de politie

en zelfs Van Druten bemoeiden zich ermee. Om 11.00 uur zijn we in een stoet naar het gemeentehuis gelopen. Dit trok nogal wat bekijks omdat we midden over de weg liepen. Niet iedereen nam ons dit in dank af. Een B.B.A.-bus en een busje met bouwvakkers reden op ons in. Ook van de mensen die tegenover het pand stonden kregen we veel negatieve reacties. Veel mensen waren van de ontruiming op de hoogte omdat er een groot artikel in het Brabants Dagblad stond. Zelf hadden we een spandoek aan de gevel gehangen waarin we de ontruiming aankondigden. Bij het gemeentehuis aangekomen, werden we voor de zoveelste keer niet binnen gelaten. Wethouder Peijnenburg was weer eens niet aanwezig. We hebben nog een half uur op de wethouder gewacht. Daarna hebben we 300 handtekeningen die we in vier weken vrouwenhuis hadden opgehaald, op de afdeling Interne Zaken afgegeven. Het wandkleed dat we wilden aanbieden hebben we over de maquette van het nieuwe gemeentehuis gehangen. Dit wandkleed was met opzet gemaakt want de gemeente was van plan om in het nieuwe gemeentehuis, een wandkleed te kopen om in de raadszaal op te hangen. Kosten van het kleed: f 40.000,--. Het vrouwenhuis bood daarom een wandkleed aan om zodoende die f 40.000,-- op te kunnen strijken en hiermee een nieuw vrouwenhuis te beginnen.

V
c
k
c
i
e
g
v

I

H
B
H

De wethouder hebben we de hele dag niet meer gehoord of gezien. Dit hadden we niet verwacht omdat hij nogal wat negatieve publiciteit kreeg van de krant. We zijn daarna naar een café gegaan en we hebben alles nog eens doorgepraat. Het idee was, voor de ontruiming, om direct daarna een nieuwe kraak te plannen. Hierin zouden we de ervaringen betrekken die we hadden opgedaan. Omdat de kraak zoveel energie van iedereen had gekost en omdat we een tijd rust wilden, besloten we om na de vakantie een nieuwe afspraak te maken. Dan echter met een groep die was uitgegroeid tot 25 vrouwen. Hiervan is echter nooit iets terecht gekomen.

CONCLUSIES

Ik wil in de conclusies een onderscheid maken tussen juridische zaken en de methodische kant van het omgaan met deze vrouwenkraakgroep.

Juridische zaken

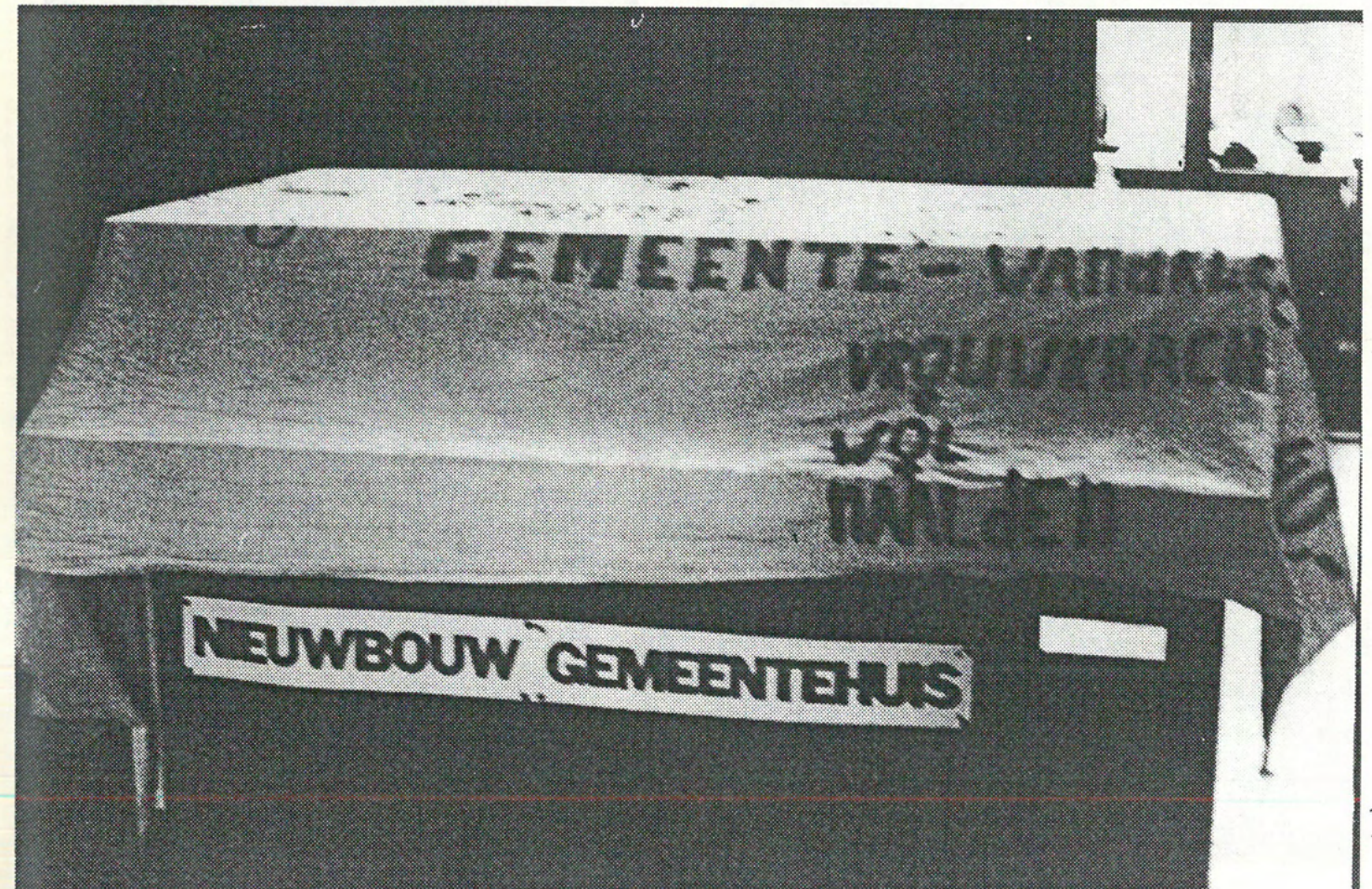
- Ten eerste hadden we de dagvaardingen nooit moeten aannemen, want nu werden twee vrouwen persoonlijk voor de kraak verantwoordelijk gesteld. We kraakten voor het belang van de Veghelse vrouwen. Nu werden vooral Manon en ik gedwongen om ons te spitsen op juridische zaken, wat veel tijd en inzet van ons vroeg. Wanneer je persoonlijk buiten schot blijft, is de solidariteit en het opkomen een zaak van alle vrouwen.
- Uit het verslag van de advocaat en de rechtzaak blijkt dat we nauwelijks wisten hoe de juridische kant van het kraken in elkaar zat. Wat dit betreft heb je een advocaat

nodig die achter de zaak staat, iemand die de procedure naar je hand kan zetten. Hij had ons beter op stukken moeten voorbereiden. Dit is een belangrijke taak van een advocaat.

- Een advocaat die bij de rechtzaak niet aanwezig is, is geen goede advocaat. Hij brengt zijn cliënten in twijfel. Hij moet een zaak die hij aanneemt ook af maken. Hij heeft van onze onwetendheid misgebruik gemaakt.
- Er zijn nooit inhoudelijke discussies met Erik geweest. Nu geeft een vrouwelijke advocaat ook niet die zekerheid dat er inhoudelijk gepraat zou zijn geweest. Gezien onze actie en de doelen waar wij voor pleiten, hadden we meer overeenkomsten met een advocate, dan met Erik.
- Zorg bij een kraak dat je van te voren met betrekking tot de advocaat alles goed geregeld hebt. Vaak volgt na zo'n kraak heel snel het kort geding en is er nog nauwelijks tijd om een goede advocaat te zoeken.
- Onze advocaat beviel ons slecht, ook bij prodeo-advocaten kun je wisselen. Hadden wij dit ook maar gedaan.

Methodische aanpak

- In de twee weken uitstel die we gekregen hadden, hebben we ons teveel gericht op de activiteiten en de ontruiming. Te weinig hebben we stil gestaan bij de vooruitgang na de ontruiming.
- Zonder Erik hebben we de zaak met zijn tweeën voor de rechtbank verdedigd. Hier hebben we ons goed doorheen geslagen. Met name ten aanzien van de inhoudelijke kant van het vrouwenwerk waren goed voorbereid en verliep de rechtzaak dan ook ten voordele van ons.

- Doordat Manon en ik werden gedaagd ontstond er een splitsing tussen ons en de groep. Nadeel is dan dat je het risico loopt het contact met de groep te verliezen, wij gingen ons voornamelijk bezig houden met de advocaat, zie een kamerbrede discussie. Het voordeel was dat we met zijn tweeën alle informatie uit eerste hand kregen waardoor we goed op de hoogte waren.
- De tijd van het kort geding en de ontruiming is uitermate geschikt om de media te gebruiken voor het duidelijk maken van je doelen en om hiermee veel vrouwen te bereiken. Dit moet je ook zeker doen.
- Het enthousiasme onder vrouwen was groot en het levert veel ideeën op. Dit moet je meteen structureren zodat na de ontruiming niet iedereen weer naar haar eigen honk terug gaat. Maar dat de groep bijeen blijft en de contacten onderling instand blijven.

Een kamerbrede discussie.

METHODE VAN WERKEN

De kraakgroep

Er is veel werk gedaan door de kraakgroep. Deze groep bestond uit zes vrouwen die de hele voorbereidingen, de kraak en de nasleep verwerkt hebben. Ook deden we mee aan een paar activiteiten van het vrouwenhuis. De kraakgroep was dus eigenlijk de spil waar veel om draaide. We hadden als kraakgroep erg veel en intensief samengewerkt en vier weken samengewoond. Het is dus logisch dat er ondertussen de nodige spanningen waren tussen ons zessen. Aangezien ik zelf een van deze vrouwen was wil ik hieronder proberen duidelijk te maken hoe we het anders en beter hadden kunnen doen.

Ik zal dit doen aan de hand van mijns inziens belangrijke punten.

- Leidsterschap en machtsverhoudingen in de kraakgroep.
- Invloed van onderlinge vriendschappen.
- De verhouding kraakgroep en werkgroep.

LEIDSTERSCHAP EN MACHTSVERHOUDINGEN

Hier wil ik beschrijven hoe machtsverhoudingen binnen de groep ontstaan zijn, wat voor gevolgen het had en hoe ik hiermee ben omgegaan.

Hoe is het ontstaan.

Hiervoor begin ik al voor de kraakactie. Tijdens de voorbereidingen nam ik een duidelijke stelling in over waarom ik wilde kraken. Mijn belangrijkste argumenten waren: Ik was al jaren bezig in het vrouwenwerk en kende het beleid van de gemeente. Ik vond dat ze nieuwe activiteiten tegenhield en ik wilde niet langer aan het lijntje gehouden worden.

Ten tweede wilde ik eendoorbraak forceren in het vrouwenwerk. Hiervoor werd al jarenlang gediscussieerd tussen de vrouwen onderling maar er werd geen oplossing gevonden.

Ik was de discussies moet (zie schoonmaak hard nodig).

Door deze twee argumenten zag ik een kraak als onvermijdelijk. In de vergaderingen voor de kraak bracht ik mijn argumenten duidelijk naar voren. Daarmee kreeg ik al een bepaalde positie in de groep. Ook belangrijk was dat de kraakactie mij niet bang maakte. Op Manon na was iedereen bang om te kraken en voor de gevolgen die dit had.

We hebben voor de kraak regelmatig vergadert. De kraak was goed voorbereid en de taken verdeeld. Mijn taken waren contact met de gemeente onderhouden en een draaiboek maken. Tijdens de kraak is alles veel veranderd. Het vergaderen viel weg. Er werden geen vaste tijdenafgesproken en er was alleen overleg als er belangrijke dingen gebeurden of tijdens het eten of 's avonds met een pilsje.

Ook in de taakverdeling is veel verandering gekomen. Naast mijn taak van de gemeente kreeg ik er ook juridische zaken en publiciteit bij. Dit kwam omdat Manon en ik voor de rechtbank werden gedaagd en omdat er niemand was die de interviews durfden te doen. Deze twee belangrijke zaken kwamen op Manon en mij neer. Door de taken die Manon en ik hadden en doordat wij dingen beter durfden dan de andere 4 vrouwen zijn wij de leidsters van de kraakgroep geworden.

WAT VOOR GEVOLGEN HEEFT DIT GEHAD?

Door de positie die we hadden, kregen we veel informatie uit eerste hand (advocaat) en we waren goed op de hoogte van het verloop van de kraakactie. Het was belangrijk dat we deze informatie doorgaven aan de 4 andere vrouwen zodat zij ook aan bezoekers konden vertellen hoe het met de kraak stond. De informatieoverdracht onzerzijds liet nogal te wensen over.

Bijvoorbeeld als Manon en ik naar de advocaat waren geweest, dan werd er onder het eten even over gepraat en werd de hele dag in het vrouwenhuis even besproken. Daar bleef het bij. De vier vrouwen misten op een gegeven moment veel en belangrijke informatie. Er ontstonden irritaties naar Manon en mij. Ze vonden zich een beetje uitgesloten, hadden het gevoel dat ze minder belangrijk waren. Hun taken bestonden voornamelijk uit het organiseren van de activiteiten. Het werk ging teveel langs elkaar heen.

HOE DAARMEE OMGAAN?

Ik wil mezelf niet met Manon gaan vergelijken omdat ik anders te werk ging als Manon. Ik stond ook anders in de groep. De kraakgroep bestond voornamelijk uit vriendinnen van mij. Veel dingen die niet aan bod kwamen of die ze niet goed hadden begrepen vroegen ze aan mij. Dit ging dan tussendoor. Omdat we vriendinnen waren en voor elkaar een steun waren voelden we ons veilig. Zodoende werd er ook veel verteld en ik kreeg veel te horen. Ook kritiek was vrij gemakkelijk te uiten en kon uitgepraat worden. Ik stelde me hier ook open voor en probeerde hier rekening mee te houden.

Bijvoorbeeld hoorde ik dat bijna iedereen het moeilijk vond om bezoekers het nut van een vrouwenhuis uit te leggen. Ik vond dit zelf ook moeilijk. Op een avond heb ik bewust een discussie uitgelokt om dit onderwerp te bespreken.

Zo hoorde ik in de wandelgangen ook dat er irritaties waren ten opzichte van Diane. Diane had minder persoonlijke contacten binnen de groep waardoor ze de kritiek niet zo snel te horen kreeg. Voornaamste kritiek was dat Diane te overheersend was. Ze ging er vanuit dat de informatie die ze gaf ook door iedereen werd begrepen.

Dit was niet altijd het geval. De vrouwen durfden ook niet zo goed om meer uitleg te vragen. Als iets voor Diane simpel was dan begreep ze niet dat andere vrouwen hier wel moeite mee konden hebben. De vrouwen dachten dan eerder dat ze dom waren. Toen ik dit hoorde hebben we hier veel, onderling, over gepraat maar de kritiek is nooit rechtstreeks naar Diane geuit. Ik heb hier geen initiatief in genomen omdat ik geen tussenpersoon wilde zijn. Ik vond dat ze dit zelf maar moesten oplossen.

Invloed van spanningen op de groep.

In de kraakgroep zaten drie vriendinnen van mij. De gesprekken tussen Sylvia, Dorien, Mariline en mij gingen ten laatste alleen maar over de op handen zijnde kraakactie. We werden door elkaar enthousiast gemaakt. Dit kwam ook omdat we elkaar na de vergaderingen veel zagen. Het lag anders met Manon en Yet. Tijdens de voorbereidingen hebben we elkaar pas leren kennen. We leerden elkaar persoonlijk en we leerden elkaars ervaringen en manier van werken en praten kennen. We wisten van elkaar dat we gemotiveerd waren zodat we voldoende vertrouwen in elkaar gekregen hadden om samen de kraak uit te voeren. Hoewel de voorbereidingen goed verliepen riep de kraak nogal wat spanningen op. We hadden hier natuurlijk wel op gerekend maar we zijn een belangrijk ding vergeten. We hadden niet in de gaten dat de kraak vier weken zou gaan duren. Niemand van ons was het gewend om met zoveel mensen, met dezelfde interesse, vier weken samen te wonen. Van de ene kant is het fijn om zo intensief met elkaar samen te werken aan de kraak maar aan de andere kant wordt het op een gegeven moment allemaal wat te veel en moet je je ook kunnen ontspannen en afstand kunnen nemen. Dit gold voor iedereen en we spraken dan ook af dat we om de beurt twee nachten per week naar huis zouden gaan om bij te komen.

Nu wil ik twee dingen aanhalen die belangrijk zijn geweest tijdens de kraak. Eigenlijk twee soorten spanningen waarvan de ene een positief effect en de andere een negatief effect heeft gehad op de kraakgroep. Spanningen heb je niet in de hand en op sommige momenten bleek dit heel duidelijk. Dan was de hele groep zenuwachtig. Op zo'n moment trek je als groep één lijn maar er is bij iedereen een soort angst voor autoriteiten. Je bent bang dat ze je op een of andere manier eruit zouden kunnen gooien. Het gevoel dat zij meer macht hebben dan wij allemaal bij elkaar. Bijvoorbeeld op de eerste dag van de kraakactie kwamen er twee agenten naar het vrouwenhuis. De vrouwen die buiten aan het werk waren vlogen naar binnen, toen ze de politie aan zagen komen en deden de grendel op de deur. Hoewel de agenten vriendelijk vroegen of ze even rond mochten kijken, was de hele kraakgroep bang. We wisten dat ze ons nkis konden maken (dit stond ook beschreven in het draaiboek) toch maakt zo'n uniform indruk. In eerste instantie lieten we dit niet toe en we vroegen of ze geen vrouwelijke agentes wilden sturen. Dit bleek echter niet mogelijk. Uiteindelijk hebben we de agenten binnen gelaten en het vrouwenhuis rond geleid. Dit zijn belangrijke momenten voor een groep. Doordat je samen deze spanningen beleeft en omdat het een grote indruk op de groep maakt. Je merkt dat je op zo'n moment als groep functioneert. Het is dan ook belangrijk dat je er nadien over praat. Door de herkenning die je bij elkaar vindt, leer je elkaar beter kennen. Dit geeft een groot gevoel van solidariteit.

Anders werd het toen er onderlinge spanningen kwamen. Ik wil hier een voorval beschrijven dat werd veroorzaakt door een vrouw van de kraakgroep (Henriette) en wat de sfeer erg bepaald heeft.

Henriette had gehoord dat haar ouders erg veel moeite hadden met het feit dat ze gekraakt had en dat ze zich ook nog in het openbaar vertoonde. Ze werd voor de keus

gesteld maar de kon die keuze niet maken. Ze begon te twijfelen. Aan de ene kant wist ze wat haar ouders ervan dachten, aan de andere kant vond ze dat de kraak haar zaak was en ze wilde hiermee doorgaan. Henriette had hier erg veel moeite mee en ze besloot hier met de vrouwen uit de kraakgroep over te praten. We hebben hier onderling veel over gepraat, hoewel hier nooit extra tijd voor uitgetrokken is. We dachten dat dit zo wel opgelost kon worden. Helaas zijn we er toch niet uitgekomen. Henriette verwachtte oplossingen van ons. Wij konden echter alleen maar raad geven. Ze moest zelf de keus maken en dit kon ze niet. Het werd een probleem van en hele groep en het kwam de sfeer niet ten goede. Op het laatst was het zelfs zo erg dat een paar vrouwen er niet meer over wilden praten en het afschoven op de vriendinnen van Henriette. Dat waren Sylvia en ik. Omdat wij Henriette zo goed kenden kwamen de gesprekken steeds terug. De spanningen liepen zo hoog op dat ik Henriette ging ontwijken. Dit heeft de hele kraak geduurd en het heeft een negatief effect gehad op de kraak.

VERHOUDING KRAAKGROEP EN WERKGROEP

Voor de goede gang van zaken moet ik eerst uitleggen wie de kraakgroep en wie de werkgroep zijn:

De kraakgroep bestond uit de 6 vrouwen die gekraakt hebben.

De taken van de kraakgroep waren:

- Juridische zaken
- Onderhandelingen met de gemeente
- Publiciteit/activiteiten organiseren
- Financiën
- Eet-, slaap- en poetsrooster
- Praktische dingen: onderhoud e.d.
- Coördineren van de dagelijkse gang van zaken en van de activiteiten
- Vrouwen stimuleren om eigen activiteiten op te zetten.

De werkgroep bestond uit 20 vrouwen die tijdens de kraakactie regelmatig in het vrouwenhuis kwamen en die mee activiteiten wilden organiseren. Deze werkgroep bestond grotendeels uit vrouwen die nog nooit met het vrouwenwerk in aanraking waren geweest. Er waren er wel veel die een van de vrouwen van de kraakgroep persoonlijk kenden. Dit was een belangrijk motief om in het vrouwenhuis actief te worden. 4 van de 20 vrouwen hadden wel ervaring in het vrouwenwerk en waren daardoor gemotiveerd om mee te helpen. De werkgroep is 2 weken na de kraak ontstaan.

De grootste angst was voor veel vrouwen geweken, dit was ook een motief om actief te worden in het vrouwenhuis.

De taken van de werkgroep waren:

- Het organiseren van nieuwe activiteiten.
- Het meehelpen met praktische zaken zoals: onderhoud van het pand, boodschappen doen, koffie zetten.
- Indelen in het eet-, slaap- en poetsrooster.

- Beheer van ontmoetingsruimte. Informatie verstrekken aan bezoekers.
- Verspreiden van informatiestencils.

Ik wil even duidelijk stellen dat de kraakgroep zich met de kraakactie bezig hield en we hebben een werkgroep opgericht waarin geïnteresseerde vrouwen zaten die meehielpen met het opzetten van activiteiten. De werkgroep deed dus niets aan de juridische kant van de kraakactie. Ze kozen hier niet voor en ze wilden de consequenties niet dragen. De kraakgroep vond het belangrijk dat er in het vrouwenhuis activiteiten werden georganiseerd. We hadden van te voren ook een paar activiteiten gepland omdat we tijdens de kraakactie wilden bewijzen dat een vrouwenhuis bestaansrecht had.

Daarnaast hadden we een pand gekraakt met als doel om vrouwen die zelf activiteiten wilden organiseren de kans te geven om dit te doen. De vrouwen moesten de kans krijgen om activiteiten te organiseren waarin hun eigen vrouw zijn aan bod kwam.

Dit gegeven werd gebruikt om activiteiten een bewuste inhoud te geven zodat vrouwen zich betrokken en verantwoordelijk gingen voelen voor hun eigen activiteit.

De activiteiten die georganiseerd zijn staan bij vrouwen slopen drempels.

De kraakgroep nam de taak op zich om alle ideeën samen te brengen. Daarom hebben we op een avond een vergadering georganiseerd waar alle vrouwen kwamen die activiteiten wilden opzetten. Door de nogal ver uit elkaar liggende interesses en ideeën hebben we besloten om alles in subgroepen uit te gaan werken. De kraakgroep schreef zelf ook ideeën op die uitgewerkt konden worden. Het was belangrijk om deze activiteiten te plannen op langere termijn want we wilden voorkomen dat na de ontruiming de hele groep weer uit elkaar zou vallen.

De vergadering was duidelijk bedoeld als aanzet zodat er kant en klare activiteiten waren als er een permanent vrouwenhuis zou komen.

De subgroepjes werkten helemaal zelfstandig aan hun activiteiten. Tijdens de kraakactie zijn hierover geen vergaderingen meer geweest omdat toen al bekend was dat het vrouwenhuis binnen 2 weken ontruimd zou worden.

De eerst volgende vergadering was gepland, een maand na de ontruiming en hier kwamen alle subgroepjes aan bod.

Er zijn tijdens de kraak nog wel twee bijeenkomsten geweest om te kijken wie er mee naar de rechtbank ging en wie bij de ontruiming zou zijn.

Hier zijn de subgroepjes even kort aan bod geweest.

De verdere communicatie gebeurde informeel, dus in de ontmoetingsruimte. De vrouwen lieten blijken dat ze erg enthousiast waren over de subgroepjes.

Ze waren hier veel mee bezig en hadden ook veel belangstelling voor de ontwikkelingen in de andere subgroepjes en ze kwamen dagelijks even naar het vrouwenhuis.

Door dit enthousiasme was er een grote betrokkenheid bij het vrouwenhuis.

Om onze manier van werken in de kraakgroep te toetsen aan andere methode's heb ik wat literatuur gelezen die dit onderwerp behandelen. Ik wil een vergelijking maken tussen de werkmethode van onze kraakgroep en de manier van werken die beschreven staat in "Van huis uit" van An Luttikholt. Zij beschrijft dat het nodig is om een vast structuur van werken te vinden. Een soort programma waarlangs het werken in de oefengroep gaat verlopen.

In "Kamerbrede discussie" schrijf ik dat de vergaderingen tijdens de kraak wegvielen en dat er nauwelijks een structuur was. Zij stelt dat het van belang is om de eenmaal afgesproken werkstructuur vast te houden. Zij geeft hierbij enige voorbeelden aan dat het werken met structuur noodzakelijk is om te voorkomen dat:

- er een krachtenspel ontstaat waarin de gemakkelijkste praatsters of de meest emotionele problemen, de meeste aandacht krijgen;
- degeen met de meeste ervaring in begeleiden vanzelfsprekend in die rol terecht komt, daarin blijft en op den duur van de groep geïsoleerd raakt.

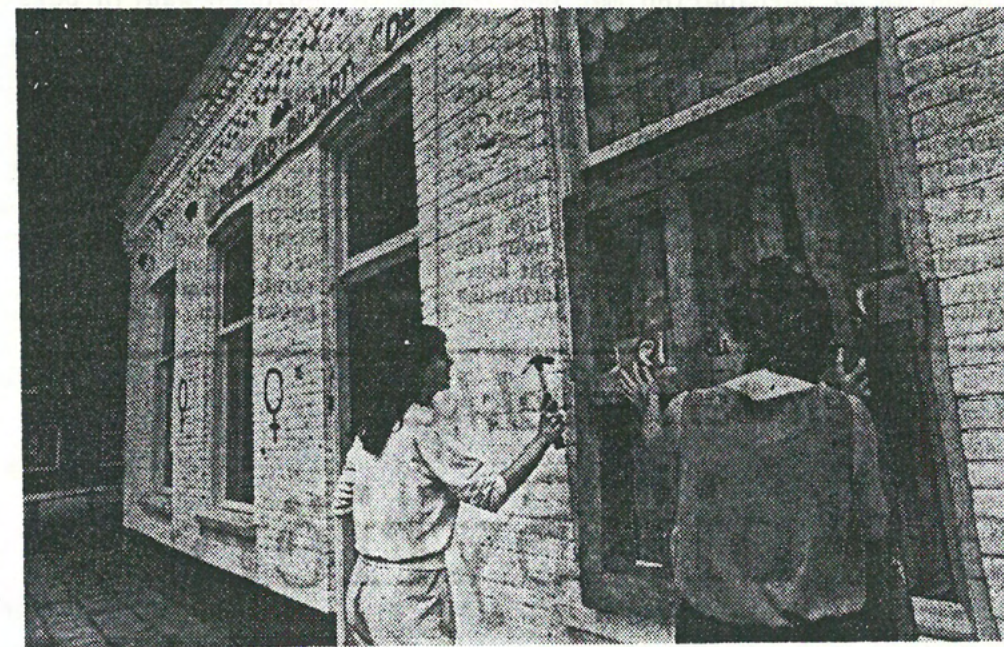
Een duidelijke werkstructuur kan een bestaand krachtenveld doorbreken. Dit is van belang voor groepen die elkaar al langer kennen en al een samenwerkingspatroon hebben.

De hele groep wordt aangespoord en betrokken om de structuur zo goed mogelijk te bewaken, zowel voor de leidinggevende persoon als voor de groepsleden. Door deze manier van werken is de samenwerking en inbreng gelijkwaardig.

Doordat er in de kraakgroep te weinig structuur aanwezig was hebben we inderdaad te maken gekregen met problemen die in bovenstaande twee punten beschreven zijn. In "Kamerbrede discussie" van mijn scriptie heb ik dit uitgebreid beschreven.

Kraaksters timmeren

café dicht

CONCLUSIES

- Door de gebrekkige informatieoverdracht binnen de kraakgroep ontstond er nogal wat verwarring. We hadden dit kunnen voorkomen door regelmatig vergadering te plannen op een tijdstip dat iedereen aanwezig was en dat de informatie aan elkaar doorgegeven kon worden. Dit is belangrijk voor een groep omdat het dan gemakkelijker is om taken over te nemen. Mensen komen dan niet alleen voor een probleem te staan. Dit is een verantwoordelijkheid van de hele groep. Ook wordt de positie van leidsters minder belangrijk. In een groep zijn altijd leidinggevende figuren maar je moet er voor zorgen dat ze geen uitzonderingspositie gaan in nemen. We hadden hier in de groep meer aandacht aan moeten besteden. Instanties waren dan eerder uitgesproken en waren ze niet zo hoog opgelopen.

- Voor mij heeft deze groep goed gefunctioneerd en ik ben er trots op. Ondanks de spanningen hebben we heel intensief samengewerkt en elkaar in de waarde gelaten. Ik ontdekte dat ik meer aan kon dan ik voor de kraak gedacht had. In ieder geval is het uithoudingsvermogen en de felheid tijdens de acties zeker niet minder geworden. Dit kwam omdat we in vier weken tijd toch veel vrouwen in Veghel hadden bereikt en de acties succes hadden. Als je het weet waar voor je het doet en dit lukt goed dan is het ook goed uit te houden. Bovendien is de samenwerking met de vrouwen, uit de kraakgroep, die ik minder goed kende, Manon en Yet, goed gegaan en ze zijn een grote steun voor mij geweest. De voordelen van vriendinnen zijn er ook en die wil ik dan ook zeker niet vergeten. Veel intieme zaken kon met deze vrouwen besproken worden. Gelukkig maar, want op dat moment was het kraakpand mijn tweede thuis geworden. Gelukkig maar, want op dat moment was het kraakpand mijn tweede thuis geworden.

- Al met al heb ik leer getrokken uit onze samenwerking. Voor de goede gang van zaken is het belangrijk dat privé zaken geen hoofdmoot worden. Je moet je doel voor ogen blijven houden. Elkaar bekritisieren kan dan alleen door ieders werktaken te bespreken en dit zo goed mogelijk te leiden.

Om de persoonlijke ervaringen of onvredes die er spelen toch aan bod te laten komen is het goed om de vergadering met een rondje te beginnen waarin persoonlijke ervaringen in het kort aan bod komen. De grootste spanning is dan geweken zodat het vergaderen efficiënter verloopt.

Na-weeën.

In het voorgaande stuk staan twee opvallende dingen die ik even nader wil toelichten. Ten eerste valt het op dat van de ideeën die werden geopperd, voornamelijk de ideeën van de kraakgroep werden uitgewerkt. Ten tweede valt het op hoe er met de doelstelling werd gewerkt.

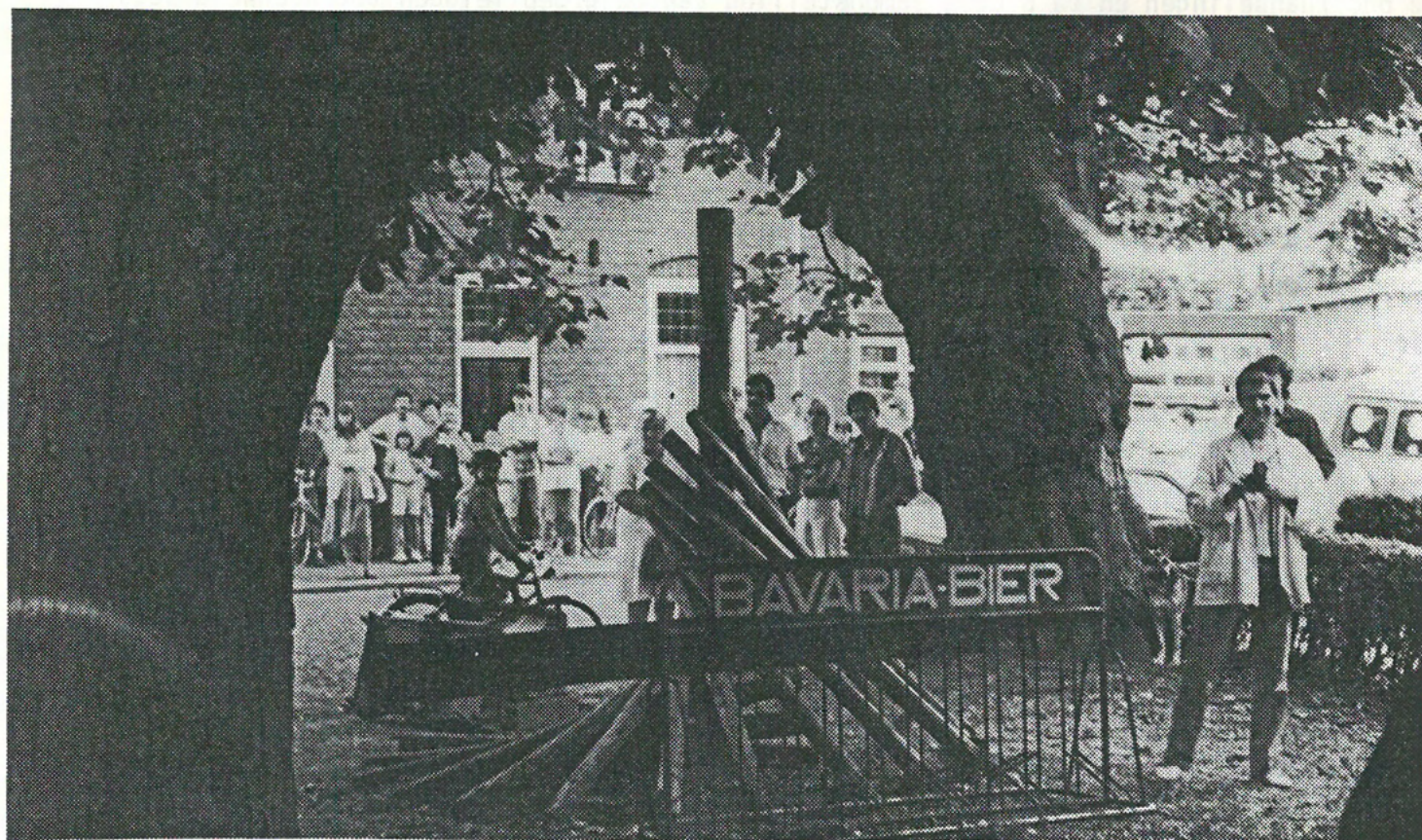
Voor de invulling van het vrouwenhuis werden de ideeën door de kraakgroep en door een aantal bezoeksters geleverd. Hierdoor is de werkgroep ontstaan. Nu ik terugkijk vraag ik mezelf af hoe het komt dat alle ideeën van de kraakgroep zijn uitgewerkt en maar 2 ideeën van de werkgroep. Ik denk dat de belangrijkste reden hiervoor is dat de meeste vrouwen van de werkgroep geen of nauwelijks ervaring hadden in het vrouwenwerk.

Zij kwamen als bezoeker naar het vrouwenhuis en ook nadat de werkgroep was opgericht, bleven ze zich als bezoeker zien. De reden waarom ze naar het vrouwenhuis kwamen en mee wilde helpen lag voornamelijk in het feit dat ze iemand persoonlijk kenden.

De keus voor een activiteit kwam op de tweede plaats.

Doordat de kraakgroep de kraakactie had gedaan en omdat we in het vrouwenhuis woonden, hadden we een vooraanstaande positie. De kraakgroep was een hechte groep geworden en wij hadden de lijnen voor een vrouwenhuis al min of meer uitgestippeld. We hadden ook een doelstelling voor een vrouwenhuis geformuleerd. Dit werd echter door de kraakgroep en door de werkgroep verschillend geïnterpreteerd. De kraakgroep wilde via het vrouwenhuis vrouwen de kans geven, eigen activiteiten te organiseren en zodoende het bestaansrecht van een vrouwenhuis bewijzen. Dit om tot een legaal vrouwenhuis te komen. De meeste vrouwen uit de werkgroep zagen de motieven van de kraakgroep wel maar hun prioriteit lag meer in de ontmoetingsruimte en in het maken van persoonlijke contacten. Het enthousiasme was groot omdat er een vrouwenhuis was.

De kraakgroep had hierop in moeten gaan. Wij hadden de vrouwen duidelijk moeten maken dat hun belangrijkste motief in het vrouwenhuis (de ontmoetingsruimte), na de ontruiming weg zou vallen. Als we hun dit duidelijk hadden kunnen maken dan was de strijd om een vrouwenhuis meer hun strijd geworden. Dan zouden de noodzaak van een vrouwenhuis ook makkelijker ten opzichte van de gemeente kunnen uitdragen. De kraakactie was dan een gezamenlijke actie van kraak en werkgroep geworden. Dan waren er ook geen misverstanden omtrent de kraakgroep en de werkgroep geweest.

Na de ontruiming van het vrouwenhuis is deze onduidelijkheid pas goed tot uitdrukking gekomen. Doordat de basis, het vrouwenhuis, wegviel kon er alleen nog concreet aan activiteiten gewerkt worden. Dit gaf weinig voldoening om dat de onderhandelingen met de gemeente zo traag verliepen dat er geen resultaat te zien was. Na een jaar proberen om iets te bereiken was het enthousiasme en de motivatie grotendeels verdwenen waardoor de vrouwen zich af gingen vragen waar ze nu wel mee bezig waren. Zie na-weeën.

Zoals afgesproken kwam de hele groep vrouwen na de ontruiming weer bij elkaar om nieuwe afspraken te maken en om de activiteiten die nog in de pen zaten verder uit te werken. Op die avond hebben we ook de afgelopen kraakactie geëvalueerd. Het belangrijkste was dat iedereen toch veel goede ervaringen had opgedaan en dat we veel vrouwen uit Veghel hadden weten te bereiken.

We hebben afgesproken om nu eerst met de gemeente te gaan onderhandelen. Een nieuwe kraakactie werd voorlopig uitgesteld. De kraakgroep van zes vrouwen werd opgeheven en ging door in een grote groep van vijftwintig vrouwen. Er werd een afspraak gemaakt met de gemeente Veghel. Hier kwam de gemeente met haar eisen om voor subsidie in aanmerking te komen.

- De groep moest een rechtspersoonlijkheid worden.
- De groep moest eerst bewijzen dat ze bestaansrecht had. Dit door activiteiten te organiseren. De gemeente zou helpen met het zoeken naar huisvesting in noodlokalen.
- De groep moest zelf op zoek gaan naar een ruimte.

Met deze gegevens gingen we aan het werk. Deze ontwikkelingen verliepen erg traag. Als we bijvoorbeeld een pand op het oog hadden in het centrum dan werd dit door de gemeente verworpen omdat er alleen winkelbestemmingen op gebouwen zaten. Een vrouwenhuis paste niet in het centrum. Wij accepteerden de argumenten van de gemeente. De onderhandelingen en de nieuwe samenstelling van de groep leidden tot nieuwe discussies tussen de vrouwen van de werkgroep.

Belangrijke discussies waren: Is er wel animo voor een vrouwenhuis, willen de bestaande vrouwengroepen wel gehuisvest worden in een vrouwenhuis en wat doen we met onze voorhoedefunctie? Voor veel vrouwen waren deze vragen nieuw. De voortrekkersfunctie van de kraakgroep ging verloren toen wij opgingen in de grote werkgroep. We verzanden in dezelfde discussie die we voor de kraak gemeden hadden, zie schoonmaak hard nodig.

We gingen zelfs zover dat we op de eis van de gemeente ingingen. Dat we eerst maar activiteiten moesten organiseren om het bestaansrecht te bewijzen.

Terwijl we tijdens de kraak altijd het tegenovergestelde zeiden: eerst een vrouwenhuis, pas dan kunnen we activiteiten organiseren. Het uiteindelijke doel (een vrouwenhuis) raakte op de achtergrond. Van deze ommezwaai heeft de gemeente duidelijk gebruik gemaakt. Sindsdien is er niet meer gekraakt in Veghel.

Na een jaar ben ik uit de groep gestapt. Reden was: ik heb altijd geprobeerd om een tweede kraak te organiseren. Dit heb ik ook verschillende keren in de werkgroep in gebracht. Na de vier jaar ervaring die ik in het vrouwenwerk had, wist ik dat Peijnenburg ons aan het lijntje hield. Helaas stond ik alleen hierin.

CONCLUSIES

Ik denk dat we veel te veel hebben willen doen in deze vier weken. We wilden een kraakactie uitvoeren, we wilden werken aan de invulling om het bestaansrecht te bewijzen, we wilden een gelijkwaardige basis creëren tussen de kraakgroep en de werkgroep en wilden de continuïteit van de groep waarborgen voor na de ontruiming.

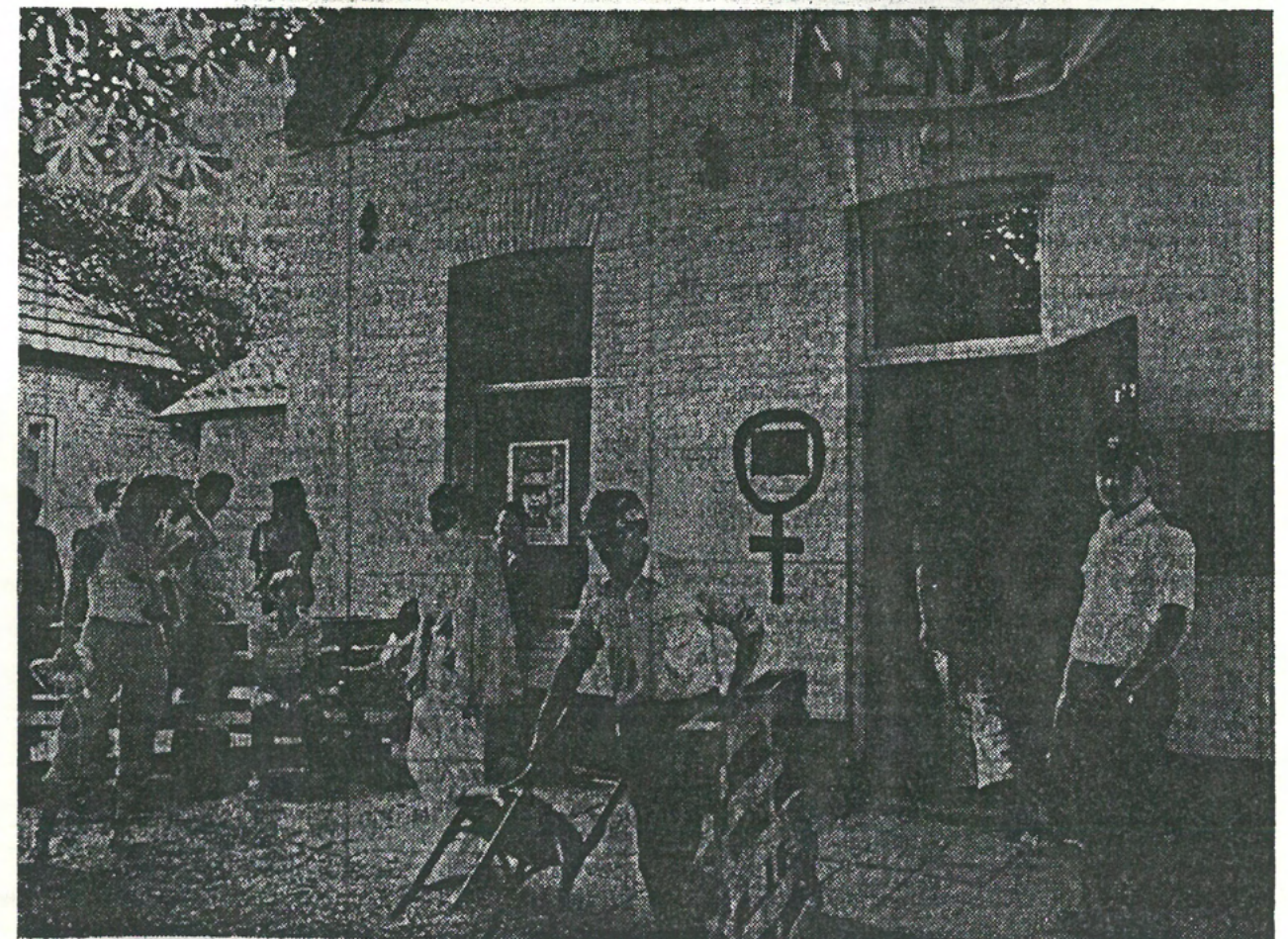
De kraakgroep had alert moeten zijn op haar doelen, zodat de vrouwen die dit zagen zitten zich hierbij aan konden sluiten. We hadden onze voortrekkersfunctie moeten behouden en we hadden duidelijk stelling moeten nemen.

De werkgroep (zie een kamerbrede discussie) had niet opnieuw oude discussies moeten oprakelen maar doorgaan op de weg die ze was ingeslagen.

Door met de gemeente te gaan onderhandelen raakte de vrouwengroep weer met elkaar in discussie. Hierdoor werd er verwarring gesticht en kon de gemeente een vrouwenhuis weer op de lange baan schuiven.

De werkgroep miste duidelijk stelling waardoor we ingingen op de eisen op de gemeente. We hadden onze eisen op de voorgrond moeten laten staan zodat er een meer gelijkwaardige onderhandelingspositie was geweest. Nu was het voor de gemeente een koud kunstje om de onderhandelingen te vertragen. Dit is ze ook goed gelukt want de groep is uit elkaar gevallen.

'DE BULK' IN VEGHEL Politie zet vrouwen uit gekraakt café

Terwijl de ontruiming in volle gang is, kijkt het groepje kraaksters (links) toe. (Foto Wout van Assendelft)

Leesvoer.

1. EMANCIPATIENOTITIE GEMEENTE VEGHEL.
SUBSIDIENORMEN EMANCIPATIE-ACTIVITEITEN GEMEENTE VEGHEL D.D. 14-12-1982.
2. DE LEEGSTANDWET VAN HET LANDELIJKE ORGANISATIE BELANGENGROEPEN HUISVESTING
D.D. NOVEMBER 1981.
3. KRAAKINFO KRAAKGROEP VOGELNBUURT, UTRECHT, DECEMBER 1981.
4. WONDERKRANT, JAARGANG 5, NUMMERS 1 EN 2 1985.
5. KRAAKHANDLEIDING VAN: KRAAKSPREKUREN AMSTERDAM, 6E DRUK.
6. NOTULEN VAN DE GEMEENTE VEGHEL D.D. 23-09-1983.
7. AN LUTTIKHOLT "VAN HUIS UIT" 1980.
8. JOKE SMIT "ER IS EEN LAND WAAR VROUWEN WILLEN WONEN".